

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ LIETUVOS RESPUBLIKOS SUSISIEKIMO MINISTERIJĄ

2020 m. kovo 18 d. Nr. 4D-2019/1-1137
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius gavo X (toliau vadinama ir – Pareiškėjas) skundą (toliau vadinama – Skundas) dėl Lietuvos Respublikos susisieikimo ministerijos (toliau vadinama ir – Ministerija, Susisieikimo ministerija) pareigūnų veiksmų (neveikimo) galimai netinkamai išnagrinėjus prašymą.

2. Pareiškėjas Skunde pateikia toliau nurodytą informaciją:

2.1. „Ministerijos atstovas Dmitrij Bial [toliau vadinama – Ministerijos atstovas] Seimo Peticijų komisijos ir Vyriausybės posėdžiuose teigė, kad siūlymams prieštarauja tarptautiniai teisės aktai. Patikrinus informaciją paaiškėjo, kad jie neprieštarauja. Oficialiai paprašius Ministerijos pacituoti tą konvencijos punktą, kuris būtent prieštarauja siūlymams, Ministerija pacituoti atsiskė“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta);

2.2. „Skundžiamas yra šitas argumentas, dėl tarptautinių susitarimų.“

3. Iš prie Skundo pridėtų dokumentų nustatyta:

3.1. Pareiškėjas 2019-08-09 elektroniniu laišku kreipėsi į Ministeriją, nurodydamas: „Ministerijos atstovas tiek Vyriausybės peticijų komisijos, tiek Seimo peticijų komisijos posėdžiuose teigė, kad siūlymas leisti dviratiniukui važiuoti per pėsčiųjų perėjas prieštarauja tarptautiniams susitarimams. **Atsakyme reikalauju pacituoti tą Vienos ar kitos konvencijos punktą, kuris draudžia įteisinti važiavimą per pėsčiųjų perėjas.** [...]“

3.2. Ministerija Pareiškėjui pateikė atsakymą, kuriame nurodė: „Pareigūnas, pasisakydamas Vyriausybės Peticijų komisijos ir Seimo Peticijų komisijos posėdžiuose, veikė kaip Ministerijos atstovas ir išsakė Ministerijos, kaip politiką formuojančios institucijos poziciją [...]. Pakartotinai informuojame, kad Ministerija savo poziciją ir argumentus dėl Jūsų keliamų klausimų ir tarptautinių teisės aktų nuostatų buvo pateikusi Jums 2018–2019 m. parengtuose atsakymuose, išdėsciusi Ministerijos 2019-05-31 rašte [...], taip pat pristačiusi Seimo Peticijos komisijos 2018-11-21 posėdyje, Vyriausybės Peticijų komisijos 2019-05-10 posėdyje ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2019-07-10 posėdyje. Ministerija papildomos informacijos neturi ir laikosi išdėstytos pozicijos.“

TYRIMAS IR IŠVADOS

4. Seimo kontrolierius, siekdamas išsiaiškinti Pareiškėjo nurodytas aplinkybes, kreipėsi į Ministeriją, prašydamas pateikti paaiškinimus dėl Skundo teiginių bei atsakyti į Seimo kontrolieriaus klausimus.

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

5. *Ministerija* Seimo kontrolierių informavo, pateikė dokumentus bei paaiškinimus, iš kurių nustatyta:

5.1. „Pareiškėjo [...] 2019 m. rugpjūčio 9 d. el. laišakai (toliau – Prašymas; kreipimasis) gauti ir užregistruoti 2019 m. rugpjūčio 9 d., jų registracijos Nr. 11-694. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos darbo reglamentu, patvirtintu Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2017 m. kovo 17 d. įsakymu Nr. 3-119 „Dėl Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos darbo reglamento patvirtinimo“ [...], ir Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos dokumentų valdymo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos kanclerio 2017 m. kovo 21 d. potvarkiu Nr. 4-13 „Dėl Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos dokumentų valdymo tvarkos aprašo patvirtinimo“ [...], 22 punktu, 2019 m. rugpjūčio 12 d. Prašymas nukreiptas vykdyti (išanalizuoti Prašymą ir parengti atsakymą Pareiškėjui) Susisiekimo ministerijos Veiklos kokybės skyriui [toliau vadinama – Skyrius]. Skyrius pagal Skyriaus nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2018 m. balandžio 9 d. įsakymu Nr. 3P-105 [...], 6.12 papunktį nagrinėja asmenų prašymus ir skundus, priskirtinus Ministerijos kompetencijai ir imasi priemonių, kad būtų atsakyta į juose keliamus klausinius.“

5.2. „[...] Prašymas buvo nagrinėjamas iš esmės. Atkreiptinas dėmesys, kad Pareiškėjo kreipimasis atitiko prašymo sąvoką, nustatytą VAĮ [Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas; toliau vadinama ir – VAĮ] 2 straipsnio 14 dalyje [...]. Pareiškėjo kreipimasis neatitiko VAĮ 2 straipsnio 15 dalyje apibrėžtos skundo sąvokos [...]. Atsižvelgiant į tai, Pareiškėjui į Prašymą buvo atsakyta pateikiant Pareiškėjui turimą informaciją, vadovaujantis VAĮ reikalavimais ir Prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklėse [...] nustatyta tvarka ir terminais, t. y. per 20 darbo dienų nuo prašymo gavimo institucijoje dienos ir laikantis Taisyklių 35 punkte nustatytos tvarkos, kuriuo reglamentuota, kad atsakymai į prašymus parengiami atsižvelgiant į jo turinį.“

5.3. „Ministerija 2019 m. rugsėjo 2 d. raštu Nr. 2-6370 „Dėl 2019 m. rugpjūčio 9 d. prašymo“ pateikė Pareiškėjui atsakymą į Prašymą. Šiame atsakyme buvo nurodyta informacija dėl tarptautinių teisės aktų nuostatų: „Pakartotinai informuojame, kad Susisiekimo ministerija savo poziciją ir argumentus dėl Jūsų keliamų klausimų ir tarptautinių teisės aktų nuostatų buvo pateikusi Jums 2018–2019 m. parengtuose atsakymuose, išdėdė Susisiekimo ministerijos 2019 m. gegužės 31 d. rašte Nr. 2-4343 „Dėl Susisiekimo ministerijos pozicijos ir argumentų pateikimo dviratininkų darbo grupei“, taip pat pristatė Seimo Peticijų komisijos 2018 m. lapkričio 21 d. posėdyje, Vyriausybės Peticijų komisijos 2019 m. gegužės 10 d. posėdyje ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2019 m. liepos 10 d. posėdyje. Susisiekimo ministerija papildomos informacijos neturi ir laikosi anksčiau išdėstytos pozicijos“.“

5.4. „[...] Ministerijos 2019 m. gegužės 31 d. rašte Nr. 2-4343 „Dėl Susisiekimo ministerijos pozicijos ir argumentų pateikimo dviratininkų darbo grupei“ Pareiškėjui buvo pateikta informacija dėl dviračių važiavimo pėsčiųjų perėja ir tarptautinių teisės aktų nuostatų: „Pažymėtina, kad 1991 m. lapkričio 20 d. Lietuvos Respublika prisijungė prie Kelių eismo konvencijos, pasirašytos 1968 m. lapkričio 8 d. Vienoje (toliau – Kelių eismo konvencija), ir prie Kelio ženklų ir signalų konvencijos, pasirašytos 1968 m. lapkričio 8 d. Vienoje (toliau – Kelio ženklų ir signalų konvencija), bei įsipareigojo užtikrinti, kad nacionalinių teisės aktų (pavyzdžiui, Įstatymo, KET) nuostatos privalo atitikti abiejų konvencijų nuostatas. Atkreipiame dėmesį, kad nei Kelių eismo konvencija, nei Kelio ženklų ir signalų konvencija važiavimo per pėsčiųjų perėją dviračiu nenumato. Pagal Kelio ženklų ir signalų konvencijos 27 straipsnio 4 dalį pėsčiųjų perėjas pageidautina ženklinti palyginti plačiais dryžiais, kurie eina lygiagrečiai su važiuojamosios dalies ašies linija (t. y. horizontalusis ženklinimas „zebras“). Pagal Kelio ženklų ir signalų konvencijos 27 straipsnio 5 dalį (su vėliausiais pakeitimais), norint paženklinti dviračių pervažą, turi būti naudojamos dvi brūkšninės linijos, sudarytos iš kvadratų (t. y. įprasta dviračių pervažą) arba lygiagretainių (pastarieji gali būti naudojami, jeigu dviračių pervažą kerta važiuojamąją dalį ne stačiu kampu). Iš šių Kelio ženklų ir signalų konvencijos nuostatų

galima daryti išvadą, kad pėsčiųjų perėja ir dviračių pervaža yra du skirtingi dalykai, o tai reiškia, kad pėsčiųjų ir dviratininkų srautai, kurie kerta važiuojamąją dalį, turi būti atitinkamai išskirti. Taigi, Pareiškėjo siūlomi pakeitimai iš esmės iškreiptų Kelių eismo konvencijoje nustatytą eismo tvarką ir Kelio ženklų ir signalų konvencijoje nustatytą kelio ženklų ir horizontaliojo ženklinimo sistemą.“

5.5. „Taigi, Susisiekimo ministerija pateikė Pareiškėjui išsamią informaciją, kad nei Kelių eismo konvencija, nei Kelio ženklų ir signalų konvencija važiavimo per pėsčiųjų perėją dviračiu nenumato, nes pėsčiųjų perėja iš esmės yra pėsčiųjų eismui skirtas kelių infrastruktūros objektas.“

5.6. Iš Skundo tyrimui pateiktų dokumentų nustatyta:

5.6.1. *Pareiškėjas 2018-02-15* elektroniniu laišku kreipėsi į Ministeriją (Ministerijoje gautas 2018-02-28) su pasiūlymais „dėl dviračių tako ženklinimo kelio ženklais, atsisakyti sąvokų „dviračių juosta“ bei pasiūlymu tai „įtraukti į posėdį“.

Ministerija 2018-03-23 raštu Pareiškėjui atsakė: „[...] Kelių eismo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. gruodžio 11 d. nutarimu Nr. 1950 „Dėl Kelių eismo taisyklių patvirtinimo“ [KET arba Kelių eismo taisyklės], sąvokų „dviračio juosta“ ir „dviračių takas“ nenustato, šios sąvokos apibrėžtos Įstatymo 2 straipsnio 8 ir 9 dalyse.

[...] 1991 m. lapkričio 20 d. Lietuvos Respublika prisijungė prie Kelio ženklų ir signalų konvencijos, pasirašytos 1968 m. lapkričio 8 d. Vienoje (toliau — Vienos konvencija), ir įsipareigojo užtikrinti, kad nacionalinių teisės aktų nuostatos atitiktų Vienos konvencijos nuostatas. Įstatymo 2 straipsnio 8 ir 9 dalyse nustatytas reglamentavimas atitinka Vienos konvencijos I straipsnio nuostatas. Pažymėtina, kad dviračių juostos ir dviračių takai yra skirtingi dviračių eismui skirtos infrastruktūros elementai, kurių įrengimui keliami skirtingi reikalavimai.

Atsižvelgdami į tai, nepritariame siūlymams atsisakyti termino „dviračių juosta“ vartojimo nacionalinėje teisėje ir keisti sąvokos „dviračių takas“ apibrėžtį, atsisakant tako žymėjimo tam skirtais kelio ženklais. [...] Informuojame, kad Susisiekimo ministerijos pozicija dėl dviratininkų matomumą gerinančių priemonių (ryškiaspalvės liemenės su šviesą atspindinčiais elementais, žibintų) naudojimo Jums buvo pateikta Susisiekimo ministerijos 2018 m. kovo 14 d. raštu Nr. 2-1471 „Dėl pakartotinio kreipimosi dėl pėsčiųjų perėjų ant dviračių takų ir dėl ryškiaspalvės liemenės su šviesą atspindinčiais elementais“;

5.6.2. *Ministerija 2018-05-08* raštu atsakė į Pareiškėjo 2018-04-20, 2018-04-21, 2018-05-02 (du) elektroninius laiškus:

„[...] Jūsų laiškuose surinkta labai daug vertingos ir įdomios medžiagos, kuri susideda ne tik iš Jūsų, bet ir kitų asmenų komentarų, nuomonių, nuorodų į įvairias apklausas ir mokslinius straipsnius, tačiau Jūsų formuluojami klausimai ir siūlymai iš esmės kartojasi ir ***yra susiję su tomis pačiomis nuostatomis dėl ryškiaspalvių liemenių su šviesą atspindinčiais elementais dviratininkams ir žibintų naudojimo reikalavimų pakeitimo ir važiavimo per pėsčiųjų perėjas dviračiais įteisinimo***, į kuriuos Susisiekimo ministerija savo nuomonę ir nepritarimą siūlomiesiems pakeitimams Jums pateikė 2018 m. kovo 14 d. raštu Nr. 2-1471 „Dėl pakartotinio kreipimosi dėl pėsčiųjų perėjų ant dviračių takų ir dėl ryškiaspalvės liemenės su šviesą atspindinčiais elementais“ ir 2018 m. kovo 23 d. raštu Nr. 2-1684 „Dėl horizontaliojo ženklinimo įteisinimo ir dėl Kelių eismo taisyklių pakeitimų“. Atsižvelgdami į tai, naujai ir pakartotinai pateiktų Jūsų laiškuose siūlymų, susijusių su minėtų nuostatų pakeitimu, nenagrinėsime.

Taip pat Jūsų laiškuose iškeliama susirūpinimas dėl Kelių eismo taisyklių pakeitimų viešinimo ir aptarimo su visuomene nebuvimu ir statistinių duomenų dėl atšvaitus dėvinčių pėsčiųjų stokos.

Dėl Kelių eismo taisyklių pakeitimų viešinimo ir aptarimo su visuomene.

Informuojame, kad Susisiekimo ministerijos rengiami teisės aktų projektai yra skelbiami Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos teisės aktų informacinėje sistemoje (toliau – TAIS) ir Susisiekimo ministerijos interneto svetainėje ir visi suinteresuoti asmenys gali teikti pastabas ir pasiūlymus. Pažymėtina, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. gruodžio 11 d. nutarimo Nr. 1950 „Dėl Kelių eismo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“ projektas, kuriuo buvo įgyvendinamos Lietuvos Respublikos saugaus eismo automobilių keliais įstatymo nuostatos dėl ryškiaspalvių liemenių su šviesą atspindinčiais elementais

dviratininkams naudojimo ir kiti pakeitimai, buvo pateiktas derinti suinteresuotoms institucijoms ir visuomenei nuo 2014-04-16 iki 2014-05-09 (TAIS teisės akto Nr. 14-1448).

Dėl atšvaitus dėvinčių pėsčiųjų statistikos.

Informuojame, kad Susisiekimo ministerija nekaupia statistinių duomenų, kiek Lietuvoje pėsčiųjų naudoja atšvaitus. Tačiau galime Jums pateikti nuorodą į Kelių ir transporto tyrimo instituto 2016 m. atliktus tyrimus dėl atšvaitų naudojimo tamsiuoju paros metu, kuriais buvo siekiama nustatyti, koks procentinis pėsčiųjų, dviratininkų ir vadeliotojų skaičius naudoja atšvaitus [...].“

Pareiškėjui išaiškinta atsakymo apskundimo tvarka;

5.6.3. *Pareiškėjas 2018-05-16* elektroniniu laišku kreipėsi į Ministeriją:

„Noriu, kad atsakytų (atsakymą parengtų) jau ne dabartinis rengėjas, o būtent susisiekimo viceministras Paulius Martinkus. Susirašinėjimas trunka per ilgai. [...]. Prašau, remiantis mano anksčiau pateiktais argumentais (moksliniai įrodymai, ekspertų nuomonės / išvados, apklausos), parengti ir įregistruoti KET pataisų projektą. 1. Atšaukti privalomas dviratininkų liemenės / žibintus važiuojant gatvėse dienos metu; 2. Leisti dviratininkams važiuoti per pėsčiųjų perėjas.“

Ministerija 2018-05-29 raštu Pareiškėjui atsakė:

„Pakartotinai informuojame, kad Susisiekimo ministerija savo nuomonę ir nepritarimą siūlomiems pakeitimams dėl ryškiaspalvių liemenių su šviesą atspindinčiais elementais dviratininkams ir žibintų naudojimo reikalavimų pakeitimo, o taip pat važiavimo per pėsčiųjų perėjas dviračiais įteisinimo pateikė Jums:

- 2018 m. kovo 14 d. raštu Nr. 2-1471 „Dėl pakartotinio kreipimosi dėl pėsčiųjų perėjų ant dviračių takų ir dėl ryškiaspalvės liemenės su šviesą atspindinčiais elementais“;

- 2018 m. kovo 23 d. raštu Nr. 2-1684 „Dėl horizontaliojo ženklavimo įteisinimo ir dėl Kelių eismo taisyklių pakeitimų“;

- 2018 m. gegužės 8 d. raštu Nr. 2-8104 „Dėl paklausimų“.

Atsižvelgdami į tai, pakartotinai pateiktų Jūsų laiškuose siūlymų, susijusių su minėtų nuostatų pakeitimu, nenagrinėsime.

Manome, kad eismo dalyvių sveikatos ir gyvybės užtikrinimas yra svarbiau negu atskirų transporto priemonių rūšių naudojimo patrauklumo ir patogumo klausimai“;

5.6.4. *Pareiškėjas kartu su 2018-07-23 prašymu* Ministerijai pateikė „naujų apklausų duomenis, argumentus“ ir prašė „įregistruoti šį įstatymo projektą Vyriausybei svarstyti.“

Ministerija 2018-08-21 raštu Pareiškėjui pateikė atsakymą:

„Dėl ryškiaspalvės liemenės su šviesą atspindinčiais elementais arba žibintų.“

Informuojame, kad Susisiekimo ministerijos pozicija dėl dviratininkų matomumą gerinančių priemonių (ryškiaspalvės liemenės su šviesą atspindinčiais elementais, žibintų) naudojimo Jums buvo pateikta Susisiekimo ministerijos 2018 m. kovo 14 d. raštu Nr. 2-1471 „Dėl pakartotinio kreipimosi dėl pėsčiųjų perėjų ant dviračių takų ir dėl ryškiaspalvės liemenės su šviesą atspindinčiais elementais“. Susisiekimo ministerijos pozicija šiuo klausimu išlieka nepakitusi – atsisakyti dviratininkų matomumą gerinančių priemonių naudojimo eismo saugos požiūriu netikslinga.

Pabrėžtina, kad esamas reglamentavimas yra gana lankstus ir dviračių vairuotojai gali pasirinkti jiems tinkamą variantą eismo saugai šviesiuoju paros metu užtikrinti – dėvėti ryškiaspalvę liemenę su šviesą atspindinčiais elementais (gali būti bet koks viršutinės kūno dalies (nuo kaklo iki juosmens) drabužis su šviesą atspindinčiais elementais) arba dviračio priekyje turėti degantį baltos šviesos žibintą, o gale – raudonos šviesos žibintą (kaip to reikalaujama iš kitų važiuojamąjį kelio dalimi važiuojančių transporto priemonių).

Dėl dviračių važiavimo pėsčiųjų perėja.

Informuojame, kad Susisiekimo ministerijos pozicija dėl dviračių važiavimo per pėsčiųjų perėjas Jums buvo pateikta Susisiekimo ministerijos 2018 m. kovo 23 d. raštu Nr. 2-1684 „Dėl horizontaliojo ženklavimo įteisinimo ir dėl Kelių eismo taisyklių pakeitimų“. Siūlymui leisti dviratininkams kirsti važiuojamąjį kelio dalį važiuojant pėsčiųjų perėjomis nepritariame dėl minėtame rašte išdėstytų priežasčių. Pėsčiųjų perėja yra perėjimo per važiuojamąjį kelio dalį vieta, o dviratininkų eismui per važiuojamąjį kelio dalį organizuoti turi būti naudojamas Kelių eismo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. gruodžio 11 d. nutarimu Nr. 1950

„Dėl Kelių eismo taisyklių patvirtinimo“, 3 priedo 1.14 papunktyje nustatytas horizontalusis ženklavimas. Pažymėtina, kad kelio savininkams tinkamai įrengus dviračių infrastruktūrą keliuose, dviračių važiavimo pėsčiųjų perėjomis klausimas tampa neaktualus.

Susisiekimo ministerijos nuomone, diskutuojant apie tam tikrų transporto priemonių dalyvavimo viešajame eisme tvarką, labai svarbu skirti transporto priemonių populiarinimo, patrauklumo ar patogumo klausimus ir eismo saugai užtikrinti būtinus reikalavimus. Nepriimtina didesnio dviračių transporto populiarumo siekti atsisakant reikalavimų, užtikrinančių eismo saugą, ir rizikuojant eismo dalyvių gyvybe ar sveikata. Kaip rodo kitų valstybių patirtis, dviračių transporto populiarumas ir eismo saugos reikalavimai yra suderinami ir vienas kitam netrukdo tinkamai įrengiant naują ar rekonstruojant esamą kelių infrastruktūrą, mažinant konfliktinių taškų skaičių ir priimant šiuolaikiškus eismo organizavimo sprendimus keliuose.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, siūlymui inicijuoti teisės aktų pakeitimus ir keisti esamą reglamentavimą nepritariame.“

Pareiškėjui išaiškinta atsakymo apskundimo tvarka;

5.6.5. *Pareiškėjas* kreipėsi į Ministeriją 2018-10-04 elektroniniu laišku, kuriame nurodė:

„Prašau KET keitimo projektą išnagrinėti Ministerijos Dviračių transporto komisijoje ir pakviesti mane į posėdį. Taip sutarėm su Vidmantu Pumpučiu (Saugaus eismo skyriaus vedėjas), kad nusiūsiu prašymą, jog išnagrinėtų Dviračių transporto komisijoje [...]. Jei komisija veiklos nevykdo – susisiekitė su kiekvienu jos nariu atskirai ir priimkite bendrą sprendimą. [...].“

Ministerija 2018-10-31 raštu Pareiškėjui atsakė:

„Informuojame, kad pagal Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos nuostatus, patvirtintus Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. spalio 13 d. nutarimu Nr. 1480 „Dėl Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos nuostatų patvirtinimo“, 7.3 papunktį vienas iš Susisiekimo ministerijos veiklos tikslų yra formuoti valstybės politiką visų rūšių transporto saugaus eismo srityje ir organizuoti, koordinuoti ir kontroliuoti jos įgyvendinimą. Susisiekimo ministerija, kaip kelių eismo saugos srityje politiką formuojanti institucija, jau buvo įvertinusi Jūsų pateiktus siūlymus (teisės aktų pakeitimus) ir pateikusi Jums savo nuomonę 2018 m. kovo 14 d. raštu Nr. 2-1471 „Dėl pakartotinio kreipimosi dėl pėsčiųjų perėjų ant dviračių takų ir dėl ryškiaspalvės liemenės su šviesą atspindinčiais elementais“, 2018 m. kovo 23 d. raštu Nr. 2-1684 „Dėl horizontaliojo ženklavimo įteisinimo ir dėl Kelių eismo taisyklių pakeitimų“, 2018 m. rugpjūčio 21 d. raštu Nr. 2-12742 „Dėl teisės aktų pakeitimo“ ir kt.

Atsižvelgdami į tai, kad Jūsų teikiami siūlymai dėl dviratininkų matomumą gerinančių priemonių (ryškiaspalvės liemenės su šviesą atspindinčiais elementais, žibintų) naudojimo ir važiavimo per pėsčiųjų perėjas yra nepriimtini eismo saugos požiūriu, manome, kad juos svarstyti Dviračių transporto komisijoje netikslinga. Susisiekimo ministerija siūlo Jūsų pateiktus teisės aktų pakeitimus papildomai aptarti su Susisiekimo ministerijos ir Lietuvos kelių policijos tarnybos atstovais.

Kviečiame Jus 2018 m. lapkričio 7 d. 14 val. atvykti į Susisiekimo ministeriją (111 kab.) ir pristatyti siūlomus teisės aktų pakeitimus. Prašome Lietuvos kelių policijos tarnybos atstovus dalyvauti pasitarime“;

5.6.6. *Ministerija 2018-10-31* raštu Lietuvos Respublikos Seimo Peticijų komisijai pateikė savo nuomonę dėl Pareiškėjo pasiūlymų:

„Informuojame, kad Susisiekimo ministerijos pozicija pareiškėjui X dėl dviratininkų matomumą gerinančių priemonių (ryškiaspalvės liemenės su šviesą atspindinčiais elementais, žibintų) naudojimo ir (ar) važiavimo per pėsčiųjų perėjas buvo pateikta bendraujant telefonu, Susisiekimo ministerijos 2018 m. kovo 14 d. raštu Nr. 2-1471 „Dėl pakartotinio kreipimosi dėl pėsčiųjų perėjų ant dviračių takų ir dėl ryškiaspalvės liemenės su šviesą atspindinčiais elementais“, Susisiekimo ministerijos 2018 m. kovo 23 d. raštu Nr. 2-1684 „Dėl horizontaliojo ženklavimo įteisinimo ir dėl Kelių eismo taisyklių pakeitimų“, Susisiekimo ministerijos 2018 m. rugpjūčio 21 d. raštu Nr. 2-12742 „Dėl teisės aktų pakeitimo“ ir kt.

Dėl atsisakymo naudoti ryškiaspalvę liemenę su šviesą atspindinčiais elementais arba

žibintus dienos metu.

Susisiekimo ministerijos nuomone, siūlymas atsisakyti prievolės dviratininkams dėvėti ryškiaspalvę liemenę su šviesą atspindinčiais elementais ar naudoti žibintus dienos metu ir tokiu būdu sumažinti vienu iš pažeidžiamiausių eismo dalyvių – dviratininkų, važiuojančių važiuojamąja kelio dalimi (tarp motorinių transporto priemonių), matomumą nėra pagrįstas jokiais objektyviais duomenimis ir nepriimtinas eismo saugos požiūriu.

Įstatymo 17 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad „dviračio vairuotojui leidžiama važiuoti keliu tik tvarkingą stabdį ir garso signalą turinčiu dviračiu. Dviračio gale turi būti raudonas šviesos atšvaitas arba raudonas šviesos žibintas, iš abiejų šonų – oranžiniai šviesos atšvaitai, pritvirtinti prie ratų stipinų. Važiuodamas važiuojamąja kelio dalimi, dviračio vairuotojas privalo dėvėti ryškiaspalvę liemenę su šviesą atspindinčiais elementais arba dviračio priekyje turi degti baltas šviesos žibintas, o gale – raudonas šviesos žibintas. Važiuojant keliu tamsiuoju paros metu arba kai blogas matomumas, dviračio priekyje turi degti baltas šviesos žibintas, o gale – raudonas šviesos žibintas, dviračio vairuotojas privalo dėvėti ryškiaspalvę liemenę su šviesą atspindinčiais elementais <...>“.

Pabrėžtina, kad esamas reglamentavimas yra gana lankstus ir dviračių vairuotojai gali pasirinkti jiems tinkamą variantą eismo saugai šviesiuoju paros metu užtikrinti – dėvėti ryškiaspalvę liemenę su šviesą atspindinčiais elementais (gali būti bet koks viršutinės kūno dalies (nuo kaklo iki juosmens) drabužis su šviesą atspindinčiais elementais) arba dviračio priekyje turėti degantį baltos šviesos žibintą, o gale – raudonos šviesos žibintą (kaip to reikalaujama iš kitų važiuojamąja kelio dalimi važiuojančių transporto priemonių).

Pažymėtina ir tai, kad nagrinėjamos Įstatymo nuostatos taikomos važiuojant ne šaligatviu ar dviračių taku, o važiuojamąja kelio dalimi (tarp motorinių transporto priemonių). Be to, Įstatyme numatytos dviratininkų matomumą gerinančios priemonės nėra brangios ir lengvai prieinamos, o jų veiksmingumas yra pagrįstas moksliniais tyrimais [...].

Analizuojant eismo įvykių statistinius duomenis, matyti, kad po Įstatymo pakeitimų, nustatančių prievolę dviratininkams dėvėti ryškiaspalvę liemenę su šviesą atspindinčiais elementais ar naudoti žibintus įsigaliojimo 2014 m. liepos 1 d., ir nepaisant sparčiai populiarėjančio dviračių transporto ir kiekvienais metais augančio dviratininkų skaičiaus, eismo įvykiuose žuvusių dviratininkų skaičius kasmet mažėja – 2014 m. eismo įvykiuose žuvo 19 dviratininkų, 2015 m. – 22, 2016 m. – 17, 2017 m. – 13, 2018 m. per devynis mėnesius – 8.

Susisiekimo ministerija, atsižvelgdama į tai kas išdėstyta, nepritaria Pareiškėjo siūlymams dėl prievolės dviratininkams dėvėti ryškiaspalvę liemenę su šviesą atspindinčiais elementais arba naudoti žibintus dienos metu atsisakymo.

Dėl dviračių važiavimo pėsčiųjų perėja.

Informuojame, kad pagal Įstatymo 2 straipsnio 43 dalį, „pėsčiųjų perėja – perėjimo per važiuojamąją kelio dalį vieta, pažymėta kelio ženklais „Pėsčiųjų perėja“ ir ženklinimo linijomis arba tik kelio ženklais „Pėsčiųjų perėja“ <...>“.

Pėsčiųjų perėja yra išskirtinai pėstiesiems numatytas kelio elementas, kuriame eismo dalyviai kerta važiuojamąją kelio dalį dažniausiai eidami. Dviratininkų eismui per važiuojamąją kelio dalį organizuoti turi būti naudojamas KET 3 priedo 1.14 papunktyje nustatytas horizontalusis ženklinimas – dvi lygiagrečios linijos, sudarytos iš kvadratų, žyminčios vietą, kur dviračių takas, dviračių juosta kerta važiuojamąją dalį.

Atsižvelgiant į tai, KET 64.9 papunktyje nustatyta, kad dviračių vairuotojams draudžiama kirsti važiuojamąją dalį važiuojant pėsčiųjų perėjomis. Draudimas numatytas siekiant užtikrinti pėsčiųjų eismo saugą pėsčiųjų perėjoje (padidinto pavojaus kelio vietoje) ir dviratininkų saugumą jiems kertant važiuojamąją kelio dalį. Nesant KET 3 priedo 1.14 papunktyje nustatyto horizontaliojo ženklinimo automobilių vairuotojai nėra įspėjami apie galimą dviračių eismą. Kaip

rodo eismo įvykių pėsčiųjų perėjose, kai susiduria automobiliai ir dviračiai, aplinkybės, dėl ženkliai didesnio nei pėsčiųjų išvystomo judėjimo greičio (artėjant prie pėsčiųjų perėjos) ir greitesnio kliūtis sudarymo pėsčiųjų perėjos prieigose, automobilių vairuotojai netenka galimybės laiku sustabdyti vairuojamą transporto priemonę. [...]. ***Vienos konvencija važiavimo per pėsčiųjų perėją dviračiu nenumato.***

Susisiekimo ministerijos nuomone, diskutuojant apie tam tikrų transporto priemonių dalyvavimo viešajame eisme tvarką, labai svarbu skirti transporto priemonių populiarinimo, patrauklumo ar patogumo klausimus ir eismo saugai užtikrinti būtinus reikalavimus. Nepriimtina didesnio dviračių transporto populiarumo siekti atsisakant reikalavimų, užtikrinančių eismo saugą, ir rizikuojant eismo dalyvių gyvybe ar sveikata. Kaip rodo kitų valstybių patirtis, dviračių transporto populiarumas ir eismo saugos reikalavimai yra suderinami ir vienas kitam netrukdo tinkamai įrengiant naują ar rekonstruojant esamą kelių infrastruktūrą, mažinant konfliktinių taškų skaičių ir priimant šiuolaikiškus eismo organizavimo sprendimus keliuose. Pažymėtina, kad kelio savininkams tinkamai įrengus dviračių infrastruktūrą keliuose (įrengiant dviračių takus, dviračių juostas, atskiriant pėsčiųjų ir dviratininkų eismo srautus), dviračių važiavimo pėsčiųjų perėjomis klausimas tampa neaktualus.

Susisiekimo ministerijos nuomone, Pareiškėjo siūlomas reglamentavimas leisti dviratininkams važiuoti pėsčiųjų perėja neužtikrins eismo saugos pėsčiųjų perėjose ir neabejotinai padidins konfliktinių situacijų ir eismo įvykių skaičių jose, todėl jam iš esmės nepritarime“;

5.6.7. *Pareiškėjas 2018-10-26* kreipėsi į Lietuvos Respublikos Vyriausybės Peticijų komisiją dėl atšaukimo privalomo liemenių ir žibintų naudojimo dienos metu bei įteisinimo važiavimo dviračiu per pėsčiųjų perėjas pėsčiųjų greičiu. Pasiūlymas: „Keisti KET punktus: 57. [...]; 60. [...].“

Pažymėtina, kad Ministerija ir Vidaus reikalų ministerija Pareiškėjo siūlymams nepritarė ir tokią savo nuomonę pateikė Vyriausybės Peticijų komisijai;

5.6.8. Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos Informacijos ir komunikacijos departamento Tyrimų skyrius atliko analitinę apžvalgą „Dviračių eismo reguliavimas ir saugos reikalavimai Europos Sąjungos valstybėse narėse“;

5.6.9. *Ministerija 2019-01-31* raštu Pareiškėją informavo, kad Dviračių transporto komisija panaikinta 2018-12-27 susisiekimo ministro įsakymu Nr. 3-672;

5.6.10. *Lietuvos Respublikos Seimo valdyba 2019-04-17 sprendimu Nr. SV-S-1199 sudarė darbo grupę* (toliau vadinama – Darbo grupė) *Lietuvos Respublikos saugaus eismo automobilių keliais įstatymo Nr. VIII-2043 pakeitimo įstatymo projektui parengti pagal Pareiškėjo peticijoje pateiktus siūlymus.* Pažymėtina, kad į minimą komisiją įtraukti ir Lietuvos dviratininkų bendrijos atstovai, Lietuvos dviračių sporto federacijos viceprezidentas ir pats Pareiškėjas.

Ministerija 2019-05-31 raštu pateikė Darbo grupei savo nuomonę dėl Pareiškėjo siūlymų (iš esmės nepritarė);

5.6.11. *Vyriausybės Peticijų komisijos 2019-05-10 posėdyje buvo svarstomi Pareiškėjo siūlymai (protokolas Nr. 35-3). Protokole pažymėta:*

„Pareiškėjo atstovai paaiškino, kad norėtų grąžinti iki 2014 metų buvusį reglamentavimą, pagal kurį dviratininkams nebuvo draudžiama važiuoti per pėsčiųjų perėją. [...]. Šiuo metu draudimo važiuoti per pėsčiųjų perėjas realiai nesilaiko apie 9 proc. dviratininkų. [...]. ***Susisiekimo ministerijos atstovai*** paaiškino, kad pėsčiųjų perėjos sąvoka įtvirtinta Įstatyme: [...]. Atkreiptas dėmesys, kad Kelių eismo konvencija [...] nenumato galimybės dviratininkams važiuoti per pėsčiųjų perėją (***taip pat ir pėstiesiems eiti per dviračių pervažį***), – srautai yra atskirti. Dviračių populiarinimo klausimai ar ekonominė nauda negali daryti įtakos eismo dalyvių saugumui. Draudimas važiuoti per pėsčiųjų perėjas buvo priimtas 2014 m. lapkritį ir taip buvo įgyvendinta Įstatymo nuostata, kad pėsčiųjų perėja yra perėjimo per važiuojamąją kelio dalį vieta. Galbūt

ateityje, kai bus išvystyta dviračių infrastruktūra ir patobulės vairavimo kultūra, atsiras galimybė atsisakyti šio draudimo.

Pareiškėjo atstovas [*pavardė žinoma*] pabrėžė, kad patys galime pasirinkti transporto priemonę ir judėti, kaip manome esant teisingiausia, bet reikia paistyti kitų eismo dalyvių ir visuomenės interesų. Neapgalvotai, vienpusiškai ir kategoriškai reikalauti keisti šią teisės akto nuostatą nėra visiškai teisinga, nes visų pirma mes rūpinamės eismo saugumu. [...]. Ši peticija turėtų būti laikoma daugiau pasiūlymu, kuriuo būtų galima siekti didesnės darnos tarp eismo dalyvių, nes galutinis tikslas yra švaresnė ir saugesnė aplinka [...].

Pareiškėjas pateikė kompromisinį variantą, kad būtų leidžiama dviratininkams važiuoti per šviesoforu reguliuojamas pėsčiųjų perėjas, o per nereguliuojamas pėsčiųjų perėjas – ir toliau draudžiama. [...]. Nutarta (bendru sutarimu): „1. [...] teikti Vyriausybei išvadą – pasiūlyti Vyriausybei netenkinti Pareiškėjo peticijoje išdėstytų reikalavimų ir siūlymų. 2. Pasiūlyti Vyriausybei protokoliniu sprendimu pavesti Susisiekimo ministerijai apsvarstyti teisės aktų pakeitimus, įtraukiant suinteresuotus asmenis ir atsakingus už kelių ženklimą subjektus [...], kad būtų sprendžiama dėl dviratininkų saugaus važiuojamosios dalies kirtimo, tinkamai įrengiant naują ar rekonstruojant esamą kelių infrastruktūrą, mažinant konfliktinių taškų skaičių ir priimant šiuolaikiškus eismo organizavimo keliuose sprendimus“;

5.6.12. *Ministerija 2019-06-14 raštu Vyriausybę* informavo, kad, „įvertinusi esamą teisinį reguliavimą, mano, kad jis yra pakankamas ir aiškus, kad kelių (gatvių) savininkai, organizuodami eismą, sudarytų tinkamas eismo sąlygas dviratininkams kirsti važiuojamąją dalį. [...]. Todėl [...] siūloma pavesti Susisiekimo ministerijai paraginti savivaldybes naudoti dviračių pervažos ženklimą tam, kad gyvenvietėse būtų užtikrintos šiuolaikiškos ir tinkamos dviračių eismo sąlygos“;

5.6.13. *Ministerija 2019-05-31 raštu pateikė Darbo grupei savo poziciją ir argumentus:*

„Dėl atsisakymo naudoti ryškiaspalvę liemenę su šviesą atspindinčiais elementais arba žibintus dienos metu.

Susisiekimo ministerijos nuomone, siūlymas atsisakyti teisės aktuose nustatytos prievolės dviratininkams dėvėti ryškiaspalvę liemenę su šviesą atspindinčiais elementais ar naudoti žibintus dienos metu ir tokiu būdu sumažinti vienų iš pažeidžiamiausių eismo dalyvių – dviratininkų, važiuojančių važiuojamąją kelio dalimi (tarp motorinių transporto priemonių), matomumą nėra pagrįstas jokiais objektyviais duomenimis ir nepriimtinas eismo saugos požiūriu.

Lietuvos Respublikos saugaus eismo automobilių keliais įstatymo (toliau – Įstatymas) 17 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad „dviračio vairuotojui leidžiama važiuoti keliu tik tvarkingą stabdį ir garso signalą turinčiu dviračiu. Dviračio gale turi būti raudonas šviesos atšvaitas arba raudonas šviesos žibintas, iš abiejų šonų – oranžiniai šviesos atšvaitai, pritvirtinti prie ratų stipinų. Važiuodamas važiuojamąją kelio dalimi, dviračio vairuotojas privalo dėvėti ryškiaspalvę liemenę su šviesą atspindinčiais elementais arba dviračio priekyje turi degti baltas šviesos žibintas, o gale – raudonas šviesos žibintas. Važiuojant keliu tamsiuoju paros metu arba kai blogas matomumas, dviračio priekyje turi degti baltas šviesos žibintas, o gale – raudonas šviesos žibintas, dviračio vairuotojas privalo dėvėti ryškiaspalvę liemenę su šviesą atspindinčiais elementais <...>“. Kelių eismo taisyklių [...] 56 punkto nuostatos dėl ryškiaspalvės liemenės su šviesą atspindinčiais elementais dėvėjimo ir dviračio žibintų naudojimo atitinka Įstatymo 17 straipsnio 2 dalyje įtvirtintą reglamentavimą.

Pagal Įstatymo 2 straipsnio 60 dalį „ryškiaspalvė liemenė su šviesą atspindinčiais elementais – geltonos, oranžinės ar raudonos spalvos liemenė arba kitas viršutinės kūno dalies (nuo kaklo iki juosmens) drabužis su iš visų pusių kitiems eismo dalyviams matomais šviesą atspindinčiais elementais“.

Pabrėžtina, kad esamas reglamentavimas yra gana lankstus ir dviračių vairuotojai gali

pasirinkti jiems tinkamą variantą eismo saugai šviesiuoju paros metu užtikrinti – dėvėti ryškiaspalvę liemenę su šviesą atspindinčiais elementais (gali būti bet koks geltonos, oranžinės ar raudonos spalvos viršutinės kūno dalies (nuo kaklo iki juosmens) drabužis su šviesą atspindinčiais elementais) arba dviračio priekyje turėti degantį baltos šviesos žibintą, o gale – raudonos šviesos žibintą (kaip to reikalaujama iš kitų važiuojamąjį kelio dalimi važiuojančių transporto priemonių).

Pažymėtina ir tai, kad nagrinėjamos Įstatymo nuostatos taikomos važiuojant ne šaligatviu ar dviračių taku, o važiuojamąjį kelio dalimi (tarp motorinių transporto priemonių). Pagal Įstatymo 2 straipsnio 95 dalį, „važiuojamoji kelio dalis – kelio dalis važiuoti transporto priemonėms“. Teisės aktuose, reglamentuojančiuose kelius ir eismo saugą, važiuojamoji kelio dalis laikoma sudėtine automobilių kelio dalimi, kaip kelkraštis, šaligatvis, pėsčiųjų ir dviračių takai ir kt. Todėl Darbo grupės posėdyje išsakyti teiginiai, kad Įstatymo 17 straipsnio 2 dalyje minima važiuojamoji kelio dalis reiškia dviračių taką arba jo važiuojamąjį kelio dalį, mūsų nuomone, neturi jokio pagrindo ir yra klaidingi.

Be kita ko, svarbu įvertinti tai, kad Įstatyme numatytos dviratininkų matomumą gerinančios priemonės nebrangios ir lengvai prieinamos, o jų veiksmingumas yra pagrįstas moksliniais tyrimais [...].

Atkreipiame dėmesį į tai, kad siūlymas atsisakyti matomumą gerinančių priemonių dienos metu neatitinka 2010 m. liepos 20 d. Komisijos komunikato Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Kuriama saugi Europos kelių eismo erdvė. 2011–2020 m. kelių eismo saugos politikos kryptys“ (KOM(2010) 389) (toliau – Komisijos komunikatas) nuostatos dėl pažeidžiamiausių eismo dalyvių saugos gerinimo (7 tikslas „Apsaugoti pažeidžiamus kelių eismo dalyvius“) ir 2011 m. rugsėjo 27 d. Europos Parlamento rezoliucijos dėl 2011–2020 m. Europos kelių eismo saugos (2010/2235(INI)) (toliau – Europos Parlamento rezoliucija) nuostatų dėl pažeidžiamiausių eismo dalyvių matomumo didinimo (101 punkte pateiktas raginimas valstybėms narėms „skatinti dviratininkus, ypač naktį užmiestyje, dėvėti apsauginius šalmus ir vilkėti įspėjamąsias liemenes arba panašius rūbus dviratininkų matomumui didinti“).

Susisiekimo ministerija, atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, siūlymams dėl prievolės dviratininkams dėvėti ryškiaspalvę liemenę su šviesą atspindinčiais elementais arba naudoti žibintus dienos metu atsisakymo, nepritaria.

Dėl dviračių važiavimo pėsčiųjų perėja.

Informuojame, kad, pagal Įstatymo 2 straipsnio 49 dalį, „pėsčiųjų perėja – perėjimo per važiuojamąjį kelio dalį vieta, pažymėta kelio ženklais „Pėsčiųjų perėja“ ir ženklinimo linijomis arba tik kelio ženklais „Pėsčiųjų perėja“ <...>“.

Pėsčiųjų perėja yra išskirtinai pėstiesiems numatytas kelio elementas, kuriame eismo dalyviai kerta važiuojamąjį kelio dalį eidami. Dviratininkų eismui per važiuojamąjį kelio dalį (nenulipus nuo dviračio) organizuoti turi būti naudojamas KET 3 priedo 1.14 papunktyje nustatytas horizontalusis ženklinimas – dvi lygiagrečios linijos, sudarytos iš kvadratų, žyminčios vietą, kur dviračių takas, dviračių juosta kerta važiuojamąjį dalį.

Atsižvelgiant į tai, KET 64.9 papunktyje nustatyta, kad dviračių vairuotojams draudžiama kirsti važiuojamąjį dalį važiuojant pėsčiųjų perėjomis. Draudimas numatytas siekiant užtikrinti pėsčiųjų eismo saugą pėsčiųjų perėjoje (padidinto pavojaus kelio vietoje) ir dviratininkų saugumą jiems kertant važiuojamąjį kelio dalį. Nesant KET 3 priedo 1.14 papunktyje nustatyto horizontaliojo ženklinimo automobilių vairuotojai nėra įspėjami apie galimą dviračių eismą. Kaip rodo eismo įvykių pėsčiųjų perėjose, kai susiduria automobiliai ir dviračiai, aplinkybės, dėl ženkliai didesnio nei pėsčiųjų išvystomo judėjimo greičio (artėjant prie pėsčiųjų perėjos) ir greitesnio kliūtis sudarymo pėsčiųjų perėjos prieigose, automobilių vairuotojai netenka galimybės laiku sustabdyti vairuojamą transporto priemonę.

Pažymėtina, kad 1991 m. lapkričio 20 d. Lietuvos Respublika prisijungė prie Kelių eismo konvencijos, pasirašytos 1968 m. lapkričio 8 d. Vienoje (toliau – Kelių eismo konvencija), ir prie Kelio ženklų ir signalų konvencijos, pasirašytos 1968 m. lapkričio 8 d. Vienoje (toliau – Kelio ženklų ir signalų konvencija), bei įsipareigojo užtikrinti, kad nacionalinių teisės aktų (pavyzdžiui, Įstatymo, KET) nuostatos privalo atitikti abiejų konvencijų nuostatas. ***Atkreipiame dėmesį, kad nei Kelių eismo konvencija, nei Kelio ženklų ir signalų konvencija važiavimo per pėsčiųjų perėją dviračiu nenumato.*** Pagal Kelio ženklų ir signalų konvencijos 27 straipsnio 4 dalį pėsčiųjų perėjas pageidautina ženklinti palyginti plačiais dryžiais, kurie eina lygiagrečiai su važiuojamosios dalies ašies linija (t. y. horizontalusis ženklinimas „zebras“). Pagal Kelio ženklų ir signalų konvencijos 27 straipsnio 5 dalį (su vėliausiais pakeitimais), norint paženklinti dviračių pervažą, turi būti naudojamos dvi brūkšninės linijos, sudarytos iš kvadratų (t. y. įprasta dviračių pervaža) arba lygiagretainių (pastarieji gali būti naudojami, jeigu ***dviračių pervaža*** kerta važiuojamąją dalį ne stačiu kampu). Iš šių Kelio ženklų ir signalų konvencijos nuostatų galima daryti išvadą, kad pėsčiųjų perėja ir ***dviračių pervaža*** yra du skirtingi dalykai, o tai reiškia, kad pėsčiųjų ir dviratininkų srautai, kurie kerta važiuojamąją dalį, turi būti atitinkamai išskirti. Taigi, pareiškėjo siūlomi pakeitimai iš esmės iškreiptų Kelių eismo konvencijoje nustatytą eismo tvarką ir Kelio ženklų ir signalų konvencijoje nustatytą kelio ženklų ir horizontaliojo ženklinimo sistemą.

Siūlymas vietoj dviračių pervažų įrengimo leisti dviračių eismui naudoti pėsčiųjų perėjas prieštarauja Europos Parlamento rezoliucijoje išdėstytiems tikslams siekti dviračių takų tinklo plėtros ir raginimams valstybėms narėms ir kelių savininkams pasirūpinti tinkamai suprojektuota nemotorinių transporto priemonių infrastruktūra (58 ir 72 punkte pateikti raginimai: „<...> projektuojant ir remontuojant kelius labiau atsižvelgti į infrastruktūros priemones, skirtas dviratininkų ir pėsčiųjų apsaugai, pvz., atskirti skirtingų rūšių transporto eismą, plėsti dviračių takų tinklus ir šalinti kliūtis bei įrengti perėjas pėstiesiems“; „<...> pasirūpinti tinkamai suprojektuota infrastruktūra, kuria būtų padidinta sauga tuo, kad ji visa būtų gerai paženklinta ir gerai apšviesta tam, kad būtų patogesnė eismo dalyviams, ypač motociklininkams ir dviratininkams“). [...].

Įvertinę visą tai, kas išdėstyta, manome, kad pareiškėjo siūlomas reglamentavimas leisti dviratininkams važiuoti pėsčiųjų perėja neatitinka tarptautinių teisės aktų nuostatų, neužtikrins eismo saugos pėsčiųjų perėjose ir neabejotinai padidins konfliktinių situacijų ir eismo įvykių skaičių jose, todėl jam iš esmės nepritarime.

Atkreipiame dėmesį į tai, kad analogiškos pozicijos dėl teisės aktų keitimo ir Pareiškėjo siūlymų Susisiekimo ministerija kartu su Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija ir Lietuvos kelių policijos tarnyba nuosekliai laikėsi Lietuvos Respublikos Seimo Peticijų komisijai nagrinėjant Pareiškėjo peticiją „Dėl Lietuvos Respublikos saugaus eismo automobilių keliais įstatymo pakeitimo“ Lietuvos Respublikos Seime. Lietuvos Respublikos Seimo Peticijų komisija 2018 m. lapkričio 21 d. išvada „Dėl Seimo Peticijų komisijos sprendimo“ atmetė minėtoje peticijoje pateiktus pasiūlymus keisti galiojantį teisinį reglamentavimą. [...];

5.6.14. ***Pareiškėjas 2019-05-26*** elektroniniu laišku kreipėsi į Ministeriją (ministrą), prašydamas: „nepritarti Vyriausybės Peticijų komisijos išvadai atmesti mano peticiją [...]. Peticijos siūlymai: 1. Galima dviratininkams leisti važiuoti per pėsčiųjų perėjas tik sustojus prieš ją. Taip pat įpareigoti dviratininką praleisti automobilius. [...]. 2. Arba galima leisti dviratininkams važiuoti tik per reguliuojamas šviesoforu pėsčiųjų perėjas. Per nereguliuojamas pėsčiųjų perėjas ir toliau drausti. Visa tai tik dėl saugumo. [...]. Jei norima, kad iš tiesų būtų svarstoma, tai reikia peticiją priimti ir sudaryti darbo grupę [...], kad būtų argumentuojama, o ne reiškiamas užsispyrimas“;

5.6.15. ***Pareiškėjas 2019-07-25 elektroniniame laiške*** Ministerijai nurodė: „Skleisti melagingą informaciją oficialiais ministerijos kanalais yra blogai. Liepos 23 d. Ministerija [...] parašė: „Važiavimo dviračiu per pėsčiųjų perėją nenumato nei Kelių eismo konvencija, nei Kelio ženklų ir signalų konvencija.“ Kitais žodžiais pasakius, Ministerija oficialiai teigia, kad važiavimas per perėjas prieštarauja Vienos konvencijai. Ministerijos atstovas [...] per Vyriausybės posėdį šneka jau visiškai

kitaip „Konvencijos nenumato, nėra tokių nuostatų, apie tai, kad galima ir važiuoti pėsčiųjų perėja dviračiu. Nėra tokių nuostatų. Tiesiog yra toks sisteminis požiūris.“ Vienos konvencijoje važiavimas dviračiu per perėjas yra neapibrėžtas“;

5.6.16. *Pareiškėjas 2019-08-02* elektroniniame laiške Ministerijai nurodė: „Ministras [...] Vyriausybėje iškreipė peticijos tekstą [...]. Siūlymas buvo leisti dviratininkui važiuoti per perėją įpareigojant dviratininką sustoti, apsidairyti ir praleisti automobilius ir tik tada važiuoti. [...]“

Ministerija 2019-09-02 raštu į Pareiškėjo 2019-08-02, 2019-08-03 el. laiškus pateikė atsakymą;

5.6.17. *Pareiškėjas 2019-08-20* elektroniniu laišku informavo Ministeriją, kad „Seimo darbo grupė [...] parengė Įstatymo projektą“;

5.6.18. *Ministerija 2019-10-15* raštu atsakė į Pareiškėjo 2019-09-26 laišką: „Pakartotinai informuojame, kad Susisiekimo ministerija savo poziciją ir argumentus dėl prievolės dviratininkams dėvėti ryškiaspalvę liemenę su šviesą atspindinčiais elementais arba naudoti žibintus dienos metu buvo pateikusi Jums 2018–2019 m. parengtuose atsakymuose, išdėsciusi Susisiekimo ministerijos 2019 m. gegužės 31 d. rašte Nr. 2-4343 „Dėl Susisiekimo ministerijos pozicijos ir argumentų pateikimo dviratininkų darbo grupei“, taip pat pristačiusi Lietuvos Respublikos Seimo Peticijų komisijos 2018 m. lapkričio 21 d. posėdyje ir kt. Susisiekimo ministerija laikosi anksčiau pristatytos pozicijos ir nepritaria siūlymams dėl prievolės dviratininkams dėvėti ryškiaspalvę liemenę su šviesą atspindinčiais elementais arba naudoti žibintus dienos metu atsisakymo.“

Atsižvelgdami į tai, kad Susisiekimo ministerija savo poziciją ir argumentus nagrinėjamu klausimu išsakė, manome, jog susitikimas aptarti nurodyto įstatymo projekto teisinės formuluotes netikslingas.

Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos Teisės departamento 2019 m. rugpjūčio 23 d. išvados Nr. XIII-3782 „Dėl Lietuvos Respublikos saugaus eismo automobilių keliais įstatymo Nr. VIII-2043 17 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto“ 2 punkte pasiūlyta dėl šio projekto prašyti Vyriausybės išvados.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės darbo reglamento, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1994 m. rugpjūčio 11 d. nutarimu Nr. 728 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės darbo reglamento patvirtinimo“, 13 punkte nustatyta, kad „Vyriausybė Seimo Pirmininko ar Seimo valdybos prašymu teikia Seimui išvadas dėl Seime svarstomo teisės akto projekto. Atsižvelgiant į tokį prašymą, Ministro Pirmininko pavedimu, kuris gali būti įforminamas ir Vyriausybės kanclerio rezoliucija, pavedama ministerijai parengti Vyriausybės nutarimo projektą, kuriame teikiama Vyriausybės išvada dėl Seime svarstomo teisės akto projekto <...>“. Susisiekimo ministerija, atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, Seimui pradėjus svarstyti teisės akto projektą ir gavusi atitinkamą pavedimą, parengs Vyriausybės nutarimo projektą, kuriame bus teikiama Vyriausybės išvada dėl Seime svarstomo teisės akto projekto.“

Tyrimui reikšmingos teisės aktų nuostatos

6. Tarptautiniai teisės aktai, Lietuvos Respublikos įstatymai ir kiti teisės aktai.

6.1. *Kelio ženklų ir signalų konvencijoje* reglamentuojama:

6.1.1. *1 straipsnis* – „Sąvokos: g) „**pervaža**“ – kelio susikirtimas viename aukštyje su geležinkelio ar tramvajaus bėgiais“;

6.1.2. *25 straipsnis* – „Važiuojamosios dalies ženklavimas (kelių ženklavimas) naudojamas, kai, kompetentingos institucijos nuomone, būtina reguliuoti eismą arba įspėti eismo dalyvius ar suteikti jiems informaciją. Ženklavimas gali būti naudojamas vienas arba kartu su kitais kelio ženklais ar signalais pastarųjų reikšmei akcentuoti arba patikslinti“;

6.1.3. *27 straipsnis* – „4. Pėsčiųjų perėjas pageidautina ženklinti palyginti plačiais dryžiais, kurie eina lygiagrečiai su važiuojamosios dalies ašies linija. 5. Dviratininkų tako susikirtimas su keliu ženklavamas arba skersinėmis linijomis, arba kitokiu būdu, kurio negalima supainioti su pėsčiųjų perėjos ženklavimu.“

6.2. *Kelių eismo konvencijoje* (galiojanti nuo 1992-11-20) reglamentuojama:

6.2.1. *1 straipsnis* – „Sąvokos: i) **pervaža** – tai kelio susikirtimas viename aukštyje su geležinkelio ar tramvajaus bėgiais; [...]; l) **dviratis** – tai bet kokia ne mažiau kaip du ratus turinti transporto priemonė, varoma tik ja važiuojančių asmenų raumenų jėga, dažniausiai naudojant pedalus ar rankenas; [...];“

6.2.2. *5 straipsnis* – „1. Eismo dalyviai laikosi kelio ženklų, šviesoforų signalų ir kelių ženklinimo reikalavimų net tuo atveju, kai atrodo, kad visa tai prieštarauja kitoms eismo taisyklėms. [...];“

6.2.3. *7 straipsnis* – „1. Eismo dalyviai turi elgtis taip, kad nesukeltų pavojaus eismui ar jo netrukdytų, nesukeltų pavojaus žmonėms ar nepadarytų žalos viešajai ar privačiai nuosavybei. [...];“

6.2.4. *20 straipsnis* – „3. Jeigu neįmanoma naudotis šaligatviu ar taku arba jeigu jų nėra, **pėstieji gali eiti važiuojamąja dalimi; pėstieji gali eiti dviračių taku, jeigu jis yra ir jeigu tai leidžia eismo intensyvumas, tačiau taip, kad netrukdytų dviračių ir mopėdų eismui.** [...];“

6.2.5. *27 straipsnis* – „1. Nepaisant to, kas pasakyta šios Konvencijos 10 straipsnio 3 dalyje, Susitariančiosios Šalys ar jų administracijos padaliniai turi teisę leisti dviratininkams važiuoti dviem ar daugiau eilių. 2. Dviratininkams draudžiama važiuoti nelaikant bent viena ranka vairo, būti kitų transporto priemonių velkamiems arba vežti, vilkti ar stumti objektus, kliudančius jiems judėti ar keliančius pavojų kitiems eismo dalyviams. Šios nuostatos taip pat taikomos mopėdų ir motociklų vairuotojams; be to, mopėdų ir motociklų vairuotojai vairą laiko abiem rankomis, išskyrus atvejus, kai ranka duoda signalą, įspėjantį apie ketinimą atlikti šios Konvencijos 14 straipsnio 3 dalyje nurodytą manevrą. 3. Dviratininkams ir mopėdų vairuotojams draudžiama vežti keleivius; tačiau Susitariančiosios Šalys ar jų administracijos padaliniai gali numatyti šios nuostatos išimtis, t. y. leisti vežti keleivius, jei ant šių transporto priemonių įrengtos specialios sėdėjimo vietos. Motociklų vairuotojams neleidžiama vežti keleivių, nebent šoninėje priekaboje, jeigu ji yra, ir specialiai už vairuotojo nugaros įrengtoje sėdėjimo vietoje. 4. **Jeigu įrengti dviračių takai, Susitariančiosios Šalys ar jų administracijos padaliniai gali uždrausti dviratininkams važiuoti likusia važiuojamąja dalimi. Šiuo atveju jos taip pat gali leisti mopėdų vairuotojams važiuoti dviračių takais ir uždrausti važiuoti likusia važiuojamąja dalimi, jeigu tai, jų nuomone, patartina.**“

6.3. *Viešojo administravimo įstatyme (VAĮ) reglamentuojama:*

6.3.1. *2 straipsnis* – „14. **Prašymas** – su asmens teisių ar teisėtų interesų pažeidimu nesusijęs asmens **kreipimasis** į viešojo administravimo subjektą prašant suteikti administracinę paslaugą, priimti administracinį sprendimą arba atlikti kitus teisės aktuose nustatytus veiksmus. 15. **Skundas** – asmens rašytinis kreipimasis į viešojo administravimo subjektą, kuriame nurodoma, kad yra pažeistos jo teisės ar teisėti interesai, ir prašoma juos apginti“;

6.3.2. *14 straipsnis* – „1. Prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklės tvirtina Vyriausybė.“

6.4. *Saugaus eismo automobilių keliais įstatyme (SEAKĮ) reglamentuojama:*

6.4.1. *4 straipsnis* – „Eismo saugumo užtikrinimo principai yra: 1) valstybės pareiga – sudaryti saugias ir vienodas visiems eismo dalyviams dalyvavimo eisme sąlygas, eismo dalyvių pareiga – žinoti ir laikytis valstybės nustatytos eismo tvarkos; 2) eismo dalyvių sveikatos ir gyvybės užtikrinimas svarbiau negu ūkinės veiklos ekonominiai rezultatai; 3) asmens, visuomenės ir valstybės interesų įvertinimas ir derinimas užtikrinant saugų eismą“;

6.4.2. *6 straipsnis* – „Eismo saugumas užtikrinamas: 1) **nustatant Vyriausybės, jos įgaliotų institucijų, savivaldybių įgaliojimus eismo saugumo užtikrinimo srityje;** 2) **reguliuojant ir kontroliuojant juridinių ir fizinių asmenų veiklą eismo saugumo užtikrinimo srityje;** 3) **priimant eismo saugumo užtikrinimą reglamentuojančius teisės aktus;** 4) šviečiant ir mokant eismo dalyvius ir specialistus; 5) sprendžiant klausimus, susijusius su mokslo ir technikos naujovių diegimu transporto srityje; 6) materialiai ir finansiškai užtikrinant priemonių eismo saugumo srityje įgyvendinimą; 7) vykdant socialiai orientuotą civilinės atsakomybės privalomojo draudimo politiką transporto srityje; 8) **vykdant valstybinę įstatymų ir kitų eismo saugumo užtikrinimą reguliuojančių teisės aktų vykdymo priežiūrą ir kontrolę;** 9) skatinant saugių ir aplinką tausojančių transporto priemonių įsigijimą ir naudojimą“;

6.4.3. *12 straipsnis* – „1. Eismo dalyvių elgesys grindžiamas savitarpio pagarba ir atsargumu. 2. Eismo dalyviai privalo išmanyti šį įstatymą, mokėti KET. [...]“;

6.4.4. *15 straipsnis* – „3. Pėstiesiems draudžiama: [...] 5) eiti dviračių takais; [...]“

6.5. *Teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnyje* reglamentuojama:

„1. Teisėkūros principai išreiškia tam tikrus imperatyvius reikalavimus, keliamus teisėkūroje dalyvaujantiems subjektams, siekiant sukurti vientisą, nuoseklią, darnią ir veiksmingą teisės sistemą. 2. *Teisėkūroje vadovaujamosi šiais principais*: 1) *tikslingumo*, reiškiančiu, kad teisės akto projektas turi būti rengiamas ir teisės aktas priimamas tik tuo atveju, kai siekiamų tikslų negalima pasiekti kitomis priemonėmis; [...]; 3) *pagarbos asmens teisėms ir laisvėms*, reiškiančiu, kad teisės aktų nuostatos turi užtikrinti ir negali paneigti Konstitucijoje, Europos Sąjungos teisės aktuose, Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse, Lietuvos Respublikos įstatymuose ir kituose teisės aktuose nustatytų asmens teisių ir laisvių, teisėtų interesų; 4) *atvirumo ir skaidrumo*, reiškiančiu, kad teisėkūra turi būti vieša, su bendraisiais interesais susiję teisėkūros sprendimai negali būti priimami visuomenei nežinant ir neturint galimybių dalyvauti, valstybės politikos tikslai, teisinio reguliavimo poreikis ir teisėkūroje dalyvaujantys subjektai turi būti žinomi, visuomenei ir interesų grupėms sudarytos sąlygos teikti pasiūlymus dėl teisinio reguliavimo visose teisėkūros stadijose, taip pat turi būti žinomi teisės aktų projektų rengimą inicijavę, teisės aktų projektus parengę, numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimą atlikę subjektai ir teisinio reguliavimo stebėseną atliekantys subjektai; 5) *efektyvumo*, reiškiančiu, kad rengiant teisės akto projektą turi būti įvertinamos visos galimos teisinio reguliavimo alternatyvos ir pasirenkama geriausia iš jų, teisės akte turi būti įtvirtinamos veiksmingiausiai ir ekonomiškiausiai teisinio reguliavimo tikslą leisiančios pasiekti priemonės, turi būti skelbiami ir įvertinami dėl teisinio reguliavimo gauti pasiūlymai, o teisėkūros veiksmai atliekami per protingus terminus; 6) *aiškumo*, reiškiančiu, kad teisės aktuose nustatytas teisinis reguliavimas turi būti logiškas, nuoseklus, glaustas, suprantamas, tikslus, aiškus ir nedviprasmiškas.“

6.6. *Vyriausybės 2007-08-22 nutarimu Nr. 875 patvirtintose Prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklėse* (toliau vadinama – Prašymų nagrinėjimo taisyklės) (2017-11-15 nutarimo Nr. 93 redakcija, *galiojanti nuo 2017-11-23*) nustatyta:

„35. **Atsakymai į prašymus parengiami atsižvelgiant į jo turinį**: 35.1. į prašymą suteikti administracinę paslaugą – išduoti dokumentą, jo kopiją, nuorašą ar išrašą, patvirtinantį tam tikrą juridinį faktą, – atsakoma suteikiant prašomą administracinę paslaugą arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys; 35.2. į prašymą pateikti institucijos turimą informaciją atsakoma pateikiant prašomą informaciją Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją iš valstybės ar savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo nustatyta tvarka arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys; 35.3. į prašymą priimti administracinį sprendimą – atsakoma pateikiant atitinkamo priimto dokumento kopiją, išrašą ar nuorašą arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys; 35.4. į kitus prašymus – atsakoma laisva forma arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys. 36. Prašymą nagrinėjusi institucija, pati pastebėjusi ar gavusi pagrįstą asmens kreipimąsi dėl atsakyme esančių spausdinimo, skaičiavimo ar faktinių duomenų klaidų, ne vėliau kaip per 2 darbo dienas nuo klaidos paaiškėjimo arba asmens kreipimosi dienos jas ištaiso ir pateikia asmeniui ištaisytą atsakymą arba praneša jam, kodėl klaidos nebuvo taisomos. 37. Į skundus atsakoma laikantis Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatyme nustatytos tvarkos. 38. Atsakyme, kuriame nurodomos atsisakymo suteikti prašomą administracinę paslaugą, informaciją, priimti administracinį sprendimą priežastys, arba institucijos siunčiamame pranešime apie asmens prašymo ar skundo nenagrinėjimo priežastis asmuo ar jo atstovas turi būti informuojamas apie tokio atsakymo apskundimo tvarką, nurodant institucijos (-ų), kuriai (-ioms) gali būti paduotas skundas, pavadinimą (-aus) ir adresą (-us), taip pat terminą (-us), per kurį (-iuos) gali būti pateiktas skundas. Persiunčiant prašymą ar skundą nagrinėti kitai kompetentingai institucijai ir informuojant apie tai asmenį ar jo atstovą, pranešime asmeniui nurodyti minėtos apskundimo tvarkos nereikia.“

6.7. *Vyriausybės 2010-10-13 nutarimu Nr. 1480 patvirtintuose Susisiekimo ministerijos nuostatuose* (aktuali redakcija nuo 2018-09-14) reglamentuojama:

„7. Susisiekimo ministerijos veiklos tikslai yra: 7.1. formuoti valstybės politiką transporto sistemos funkcionavimo ir visų rūšių transporto infrastruktūros plėtros srityje ir organizuoti,

koordinuoti ir kontroliuoti jos įgyvendinimą; [...] 7.3. formuoti valstybės politiką visų rūšių transporto saugaus eismo srityje ir organizuoti, koordinuoti ir kontroliuoti jos įgyvendinimą; [...]. 9.16. nagrinėja asmenų prašymus, skundus ir pranešimus, priskirtinus Susisiekimo ministerijos kompetencijai, imasi priemonių, kad būtų atsakyta į juose keliamus klausimus. [...].“

Tyrimui reikšminga teismų praktika

7. Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo praktika

7.1. 2004-12-13 nutarime, priimtame byloje Nr. 51/01-26/02-19/03-22/03-26/03-27/03, konstatuota:

„[...] Valstybės tarnyba turi veikti paklusdama tik Konstitucijai ir teisei. Kiekviena valstybės ar savivaldybės institucija, per kurią vykdomos valstybės funkcijos, kiekvienas valstybės tarnautojas turi paisyti teisėtumo reikalavimų. Valstybės tarnautojai turi nepiktnaudžiauti jiems nustatytais galiomis, nepažeisti teisės aktų reikalavimų. Konstitucinis Teismas 2000-06-30 nutarime konstatavo, kad valstybės institucijos, pareigūnai turi saugoti, ginti žmogaus teises ir laisves; ypač svarbu, kad, vykdydami jiems patikėtas funkcijas, jie patys nepažeistų žmogaus teisių ir laisvių [...]. [...] Konstitucinis Teismas 2004-07-01 nutarime ir 2004-11-05 išvadoje konstatavo, kad **Konstitucijoje yra įtvirtintas atsakingo valdymo principas. Valdžios atsakomybė visuomenei – teisinės valstybės principas, kuris įtvirtintas Konstitucijoje nustačius, kad valdžios įstaigos tarnauja žmonėms** [...] (Konstitucinio Teismo 1999-05-11 nutarimas, 2004-11-05 išvada) [...].“

7.2. Konstitucinis Teismas savo 2003-12-30 nutarime, be kita ko, yra konstatavęs:

„[...] Konstitucijos 29 straipsnyje yra įtvirtintas visų asmenų lygybės įstatymui, teismui ir kitoms valstybės institucijoms ar pareigūnams principas. Konstitucinis Teismas savo nutarimuose ne kartą yra konstatavęs, kad tai yra formalios *asmenų lygybės principas*. Aiškindamas Konstitucijos 29 straipsnio turinį Konstitucinis Teismas savo nutarimuose ne kartą yra konstatavęs, kad šio principo turi būti laikomasi ir leidžiant įstatymus, ir juos taikant. Šis principas įpareigoja vienodus faktus teisiškai vertinti vienodai ir draudžia iš esmės tokius pačius faktus savavališkai vertinti skirtingai.

Visų asmenų lygybės principas reiškia ir tai, kad atitinkamos rūšies santykių subjektams – visiems vienodais požymiais pasižymintiems asmenims (jų grupėms) turi būti taikomas tas pats įstatymas ar kitas teisės aktas – tas pats vienodas, visiems tos kategorijos subjektams bendras, lygus matas. Vienodai turi būti taikomos tiek materialiosios, tiek proceso teisės normos.

Konstitucinis visų asmenų lygybės įstatymui principas būtų pažeidžiamas, jei tam tikra grupė asmenų, kuriems yra skiriama teisės norma, palyginti su kitais tos pačios normos adresatais, būtų kitaip traktuojama, nors tarp tų grupių nėra tokio pobūdžio ir tokios apimties skirtumų, kad toks nevienodas traktavimas būtų objektyviai pateisintinas (Konstitucinio Teismo 1996 m. lapkričio 20 d. nutarimas). [...].“

7.3. Konstitucinis Teismas savo 2011-06-23 sprendime, be kita ko, yra konstatavęs:

„[...] Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, kad konstitucinio teisinės valstybės principo negalima aiškinti kaip įtvirtinto tik Konstitucijos preambulėje; neatsiejami konstitucinio teisinės valstybės principo elementai yra **teisėtų lūkesčių apsauga, teisinis tikrumas ir teisinis saugumas**; konstitucinis proporcingumo principas yra vienas iš konstitucinio teisinės valstybės principo elementų. Konstitucinis Teismas yra konstatavęs ir tai, kad Konstitucijos 29 straipsnyje įtvirtintas asmenų lygiateisiškumo principas (*inter alia* Konstitucinio Teismo 2005 m. rugpjūčio 23 d., 2010 m. gegužės 28 d., 2010 m. lapkričio 9 d. nutarimai). [...].“

7.4. Konstitucinis Teismas savo 2004-12-13 nutarime yra konstatavęs:

„[...] Konstitucinis teisinės valstybės principas suponuoja įvairius reikalavimus įstatymų leidėjui, kitiems teisėkūros subjektams: teisėkūros subjektai teisės aktus gali leisti tik neviršydami savo įgaliojimų; teisės aktuose nustatyti reikalavimai turi būti grindžiami bendro pobūdžio nuostatomis (teisės normomis ir principais), kurias įmanoma taikyti visiems numatytiems atitinkamų teisinių santykių subjektams; diferencijuotas teisinis reguliavimas turi būti grindžiamas tik atitinkamais teisės aktais reguliuojamų visuomeninių santykių subjektų padėties objektyviais skirtumais; kad teisinių santykių subjektai galėtų žinoti, ko iš jų reikalauja teisė, teisės normos turi

būti nustatomos iš anksto, teisės aktai turi būti oficialiai skelbiami, jie turi būti vieši ir prieinami; įstatymuose ir kituose teisės aktuose nustatytas teisinis reguliavimas turi būti *aiškus, suprantamas, neprieštaringas, teisės aktų formuluotės turi būti tikslios*, turi būti užtikrinami teisės sistemos nuoseklumas ir vidinė darna, teisės aktuose neturi būti nuostatų, vienu metu skirtingai reguliuojančių tuos pačius visuomeninius santykius; kad teisinių santykių subjektai galėtų savo elgesį orientuoti pagal teisės reikalavimus, teisinis reguliavimas turi būti santykinai stabilus; teisės aktais negalima reikalauti neįmanomų dalykų (*lex non cogit ad impossibilia*); teisės aktų galia yra nukreipta į ateitį, įstatymų ir kitų teisės aktų galiojimas atgal neleidžiamas (*lex retro non agit*), nebent teisės aktu būtų sušvelninama teisinių santykių subjekto padėtis ir kartu nebūtų pakenkiama kitiems teisinių santykių subjektams (*lex benignior retro agit*); [...].“

8. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo (LVAT) praktika:

8.1. LVAT 2013-12-27 nutartyje yra konstatavęs, jog „valdžios institucijų sistema yra sukurta taip, kad kiekviena institucija turi jos paskirtą atitinkančias priskirtas funkcijas, kompetenciją, kurių privalo laikytis. Pagal VAĮ viešojo administravimo subjektai savo veikloje, be kita ko, privalo vadovautis įstatymo viršenybės principu, reiškiančiu, kad šių subjektų įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą turi būti nustatyti įstatymuose, bei nepiktnaudžiavimo valdžia principu, reiškiančiu, kad viešojo administravimo subjektams draudžiama atlikti viešojo administravimo funkcijas neturint įstatymų suteiktų reikiamų įgaliojimų arba priimti administracinius sprendimus siekiant kitų, negu įstatymų nustatyta, tikslų (3 straipsnio 1, 4 punktai.). Pagal viešojoje teisėje veikiančią teisėtumo principą **viešojo administravimo subjektai privalo veikti tik įstatymo jiems suteiktų įgaliojimų ribose**, o veikimas viršijant kompetencijos ribas (*ultra vires*) yra pagrindas viešojo administravimo subjekto aktą pripažinti neteisėtu (žr. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2009 m. lapkričio 23 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A662-906/2009, 2010 m. spalio 22 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A756-1229/2010)“;

8.2. LVAT 2016-02-22 administracinėje byloje Nr. A-1150-520/2016 (cituojama ir kitose bylose) yra konstatavęs: „atsakovas savo kompetencijos ribose įvykdė pareigą ir pateikė pareiškėjui tinkamą atsakymą, o tai, kad *pareiškėjo netenkina skundžiamame atsakyme išdėstytos faktinės aplinkybės ir argumentai, nėra pagrindas pripažinti, jog pats atsakymas yra nemotyvuotas ir neteisėtas bei neatitinkantis Viešojo administravimo įstatymo nuostatų*“;

8.3. LVAT 2016-09-16 apžvalgoje (Administracinė jurisprudencija. 2016, 30), be kita ko, nurodyta: „Administracinių teisinių santykių, susiklostančių tarp privačių asmenų ir valdžios institucijų, ypatumai lemia, kad privatus asmuo juose yra silpnesnioji pusė. Tokia teisinė asmens padėtis lemia, kad santykyje su viešąja administracija kilus neaiškumams, teisė aiškintina jo naudai, siekiant subalansuoti nelygias šalių pozicijas bei garantuoti asmens, kaip silpnesnės šalies, apsaugą. Iš to valstybės institucijoms, įstaigoms, pareigūnams ir kitiems atitinkamus įgaliojimus turintiems asmenims kyla pareiga vadovautis Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatyme įtvirtintais gero viešojo administravimo, objektyvumo, proporcingumo, nepiktnaudžiavimo valdžia principais. Pabrėžtina ir tai, kad atsakingo valdymo (gero viešojo administravimo) principas Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo yra pripažintas koordinuojančio ir determinuojančio konstitucinio teisinės valstybės principo dalimi, viena iš Lietuvos Respublikos Konstitucijos saugomų ir ginamų vertybių (Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2004 m. gruodžio 13 d. nutarimas „Dėl kai kurių teisės aktų, kuriais reguliuojami valstybės tarnybos ir su ja susiję santykiai, atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai ir įstatymams“). *Valdžios institucijos, siekdamos įgyvendinti gero viešojo administravimo principą, užtikrinti žmogaus teisių ir laisvių bei privataus asmens, kaip silpnesnės santykio su viešąja administracija šalies, apsaugą, privalo bet kurioje situacijoje vadovautis fundamentaliais protingumo, teisingumo, sąžiningumo principais, o sprendimų priėmimo metu atsižvelgti į susiklosčiusių faktinių aplinkybių visumą* (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2014 m. kovo 4 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-385/2014, 2017 m. balandžio 10 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-322-552/2017).;“

8.4. LVAT taip pat yra pateikęs išvadą: „Viešojo administravimo subjektų veiksmai turi būti aiškūs, nedviprasmiški. Viešojoje teisėje veikiančios įstatymo viršenybės ir teisinio apibrėžtumo

principai lemia tai, kad visi viešojo administravimo subjektai turi tik tokius įgalinimus, kurie jiems yra suteikti konkrečiomis teisės aktų nuostatomis, plečiamas valdymo institucijų kompetencijos aiškinimas yra negalimas (LVAT 2009-04-09 sprendimas administracinėje byloje Nr. A⁵⁵⁶-476/2009; 2009-12-23 nutartis administracinėje byloje Nr. A⁵⁰²-1505/2009). „Priimant sprendimą dėl konkretaus prašymo (arba kitokio pobūdžio kreipimosi, nepriklausomai nuo tokio dokumento formos) turi būti veikiama paisant pagrindiniame šalies įstatyme – Konstitucijoje – įtvirtinto, atkartojamo ir Viešojo administravimo įstatyme, principo, kad valdžios įstaigos tarnauja žmonėms“ (2013-03-05 nutartis administracinėje byloje Nr. A556-439/2013)“;

8.5. LVAT 2014-05-28 nutartis administracinėje byloje Nr. A-261-610-14 – „[...] viešojo administravimo subjektas, bet koku būdu gavęs informaciją apie galbūt padarytus pažeidimus, pagal savo kompetenciją turi patikrinti tokią informaciją, ją įvertinti ir reaguoti į ją nuostatų bei kitų teisės aktų nustatyta būdu. Tačiau tai nereiškia, kad Viešojo administravimo įstatymo, kitų šiam ginčui aktualių teisės aktų taikymo požiūriu atsakovas privalo veikti taip, kaip to prašo besikreipiantys į juos asmenys [...]“;

8.6. LVAT 2016-05-05 nutartyje (administracinė byla Nr. A-712-492/2016) yra pasisakęs, jog „Konstitucijos 5 straipsnyje nustatyta, kad valstybės valdžią Lietuvoje vykdo Seimas, Respublikos Prezidentas ir Vyriausybė, Teismas. Šia norma, kurios turinys detaliau atskleidžiamas kituose Konstitucijos straipsniuose, įtvirtintas *valstybės valdžių padalijimo principas*. Tai yra pagrindinis demokratinės teisinės valstybės organizacijos ir veiklos principas. Kaip pažymėta Konstitucinio Teismo 1995 m. spalio 26 d. nutarime, šis principas reiškia, kad įstatymų leidžiamoji, vykdomoji ir teisminė valdžios turi būti atskirtos, pakankamai savarankiškos, bet kartu turi būti jų pusiausvyra. *Kiekvienai valdžios institucijai suteikiama jos paskirtį atitinkanti kompetencija, kurios konkretus turinys priklauso nuo tos institucijos vietos tarp kitų valdžios institucijų, jos įgaliojimų santykio su kitų institucijų įgaliojimais. Kiekviena valstybės valdžia užima tam tikrą vietą valstybės valdžios sistemoje ir atlieka tik jai būdingas funkcijas. [...]*“

Tyrimo išvados

9. Atsižvelgus į šio tyrimo metu nustatytas aplinkybes bei į teisinį reglamentavimą, konstatuotina:

9.1. Pareiškėjas elektroniniu laišku kreipėsi į Ministeriją, prašydamas „pacituoti tą Vienos ar kitos konvencijos punktą, kuris draudžia Lietuvai įteisinti važiavimą per pėsčiųjų perėją“.

9.2. Susisiekimo ministerija formuoja valstybės politiką visų rūšių transporto saugaus eismo srityje, organizuoja, koordinuoja ir kontroliuoja jos įgyvendinimą.

Valdžios institucijų sistema yra sukurta taip, kad kiekviena institucija turi jos paskirtį atitinkančias priskirtas funkcijas, kompetenciją, kurių privalo laikytis. LVAT nutartyse ne kartą yra pasisakęs, jog „[...] viešojo administravimo subjekto priimto administracinio akto teisėtumo klausimas turi būti sprendžiamas taikant įgalinimų ribų kriterijų. Viešojoje teisėje veikiantys įstatymo viršenybės ir teisinio apibrėžtumo principai lemia tai, kad **visi viešojo administravimo subjektai turi tik tokius įgalinimus, kurie jiems yra suteikti konkrečiomis teisės aktų nuostatomis, plečiamas valdymo institucijų kompetencijos aiškinimas yra negalimas; administracinis aktas, priimtas viešojo administravimo subjektui viršijus savo įstatyminės kompetencijos ribas (lot. – ultra vires) yra besąlygiškai neteisėtas ir naikintinas** (nutartis administracinėje byloje Nr. A14-1052/2007; 2009-04-09 sprendimas administracinėje byloje Nr. A⁵⁵⁶-476/2009; 2009-12-23 nutartis administracinėje byloje Nr. A⁵⁰²-1505/2009)“. Taigi, Seimo kontrolieriaus kompetencijai nepriskirta įpareigoti valstybės institucijas veikti kitaip, nei yra numatyta teisės aktuose.

Skundas nagrinėjamas tik VAĮ, Prašymų nagrinėjimo taisyklių taikymo aspektu. Seimo kontrolieriai nespėndžia ginčų dėl teisės. **Šiuo tyrimu nebuvo vertinama Ministerijos pozicija dėl leidimo / neleidimo dviratiniams važiuoti per pėsčiųjų perėjas, dėl leidimo dviratiniams važiuojant važiuojamąja kelio dalimi nedėvėti ryškiaspalvės liemenės su šviesą atspindinčiais elementais arba nenaudoti žibintų dienos metu, t. y. šių santykių teisinio reglamentavimo pagrįstumas**. Šiais klausimais turi pasisakyti atitinkamos srities specialistai.

Vadovaudamiesi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 12 straipsnio nuostatomis, Seimo kontrolieriai tiria pareiškėjų skundus dėl pareigūnų piktnaudžiavimo, biurokratizmo ar kitaip pažeidžiamų žmogaus teisių ir laisvių viešojo administravimo srityje.

9.3. Tyrimo metu nustatyta, kad Ministerija, įvertinusi gautus prašymus, kreipimuisi, teikė Pareiškėjui atsakymus, paaiškinimus, teisės aktų nuostatų išaiškinimus. Vadovaujantis Civilinio kodekso 6.271 str. 4 dalies nuostatomis, valstybės atsakomybė atsiranda, jeigu valdžios institucijų darbuotojai neveikė taip, kaip pagal įstatymus šios institucijos arba jų darbuotojai privalėjo veikti. Pažymėtina, kad Ministerija Pareiškėjo prašymus nagrinėjo ir teikė atsakymus pagal jai nustatytą kompetenciją, vadovaudamasi Viešojo administravimo įstatymo, Prašymų nagrinėjimo taisyklių nuostatomis. Ministerija visuose savo atsakymuose (Pareiškėjui, Peticijų komisijoms, Darbo grupei) pateikė savo poziciją (ji buvo tokia pati ir nesikeitė) Pareiškėjo keliamais klausimais. Pareiškėjui taip pat buvo paaiškinta, kad Pareigūnas išsakė (pristatyta posėdžiuose, komisijose) Ministerijos poziciją ir Pareiškėjui ji buvo žinoma nuo 2018 metų (2018–2019 metais Ministerijos jam teikti atsakymai).

Tačiau nagrinėjamu atveju nustatyta, kad:

1) išanalizavus Ministerijos paaiškinimą, „*Vienos konvencija važiavimo per pėsčiųjų perėją dviračiu nenumato*“; „*Kelių eismo konvencija [...] nenumato galimybės dviratininkams važiuoti per pėsčiųjų perėją*“; „*nei Kelių eismo konvencija, nei Kelio ženklų ir signalų konvencija važiavimo per pėsčiųjų perėją dviračiu nenumato*“ turinį galima suvokti, kad šiais tarptautiniais aktais galima draudžiama dviratininkams važiuoti per pėsčiųjų perėjas, ką Pareiškėjas ir nurodė savo prašymuose. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad šiose konvencijose iš viso nėra pasisakoma, galima ar negalima dviratininkams važiuoti dviračiu per pėsčiųjų perėją, toks dviratininkų veiksmas nėra apibrėžtas (reglamentuotas).

Taigi, Ministerija, pateikdama Pareiškėjui tarptautinių aktų paaiškinimus (savo nuomonę, poziciją), žodžiui „nenumato“ („Konvencija, konvencijos nenumato“) suteikė neteisingą reikšmę. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad Dabartiniame lietuvių kalbos žodyne (<http://lkiis.lki.lt/dabartinis>) yra pateikti žodžio „numatyti“ dviejų reikšmių paaiškinimai: „numatýlti, numáto, numátė 1. **nužiūrėti, parinkti**: ~tas parduoti veršiukas; 2. **iš anksto nuspėti, numanyti**: N. įvykių eigą. Reikia n. visas kliūtis. Numātymas (1): Mokslinis n.“ Darytina išvada, kad tokia kontekste dokumentas (teisės aktas) numatyti / nenumatyti (pagal žodyne įrašytas žodžio *numatyti* reikšmes: **nužiūrėti, parinkti, iš anksto nuspėti, numanyti**) negalėtų – teisės akte galėtų būti numatyta / nenumatyta, reglamentuota / nereglamentuota. Pažymėtina, kad toks netikslus Ministerijos pareigūnų pateiktas tarptautinių teisės aktų nuostatų išaiškinimas, o Vyriausybės posėdžiuose – pateiktas kitoks tų pačių aktų nuostatų traktavimas (pažymos 5.6.15 punktas) ir sukėlė konfliktinę situaciją – Pareiškėjo galimą pasipiktinimą pareigūnų veiksmais, dėl ko Pareiškėjas papildomai prašė nurodyti (pacituoti) „Vienos ar kitos konvencijos punktą, kuris draudžia įteisinti važiavimą per pėsčiųjų perėją“;

2) Pareiškėjas teikė Ministerijai kompromisinius variantus (pažymos 5.6.14 punktas) dėl dviratininkų važiavimo per pėsčiųjų perėjas – „1. Galima dviratininkams leisti važiuoti per pėsčiųjų perėjas tik sustojus prieš ją. Taip pat įpareigoti dviratininką praleisti automobilius. [...]. 2. Arba galima leisti dviratininkams važiuoti tik per reguliuojamas šviesoforu pėsčiųjų perėjas. Per nereguliuojamas pėsčiųjų perėjas ir toliau drausti.“ Tačiau, įvertinus Ministerijos atsakymų turinį, darytina išvada, kad minėti pasiūlymai galimai nebuvo svarstyti, nes apie juos nepasisakyta (jie neįvertinti) nė viename Pareiškėjui pateiktame atsakyme. Vadovaujantis Prašymų nagrinėjimo taisyklių nuostatomis, *atsakymai į prašymus parengiami atsižvelgiant į jų turinį*. Taigi, darytina išvada, kad minėtų taisyklių nuostatų nebuvo laikomasi.

Pažymėtina tai, jog Ministerija Darbo grupei (pažymos 5.6.13 punktas) pateikė nuomonę, kad „iš esmės nepritaria“ reglamentavimui „leisti dviratininkams važiuoti pėsčiųjų perėja“. Taigi, įvertinus tai, galima daryti išvadą, kad Ministerija nepritaria jokiame pasiūlymame;

3) Ministerija kai kuriuose savo raštuose vartoja sąvoką „dviračių pervaža“ (pažymos 5.4, 5.6.13 punktai). Atkreiptinas dėmesys į tai, kad Kelio ženklų ir signalų bei Kelių eismo

konvencijose sąvoka „pervaža“ apibrėžiama kaip „kelio susikirtimas viename aukštyje su geležinkelio ar tramvajaus bėgiais“. Minėtose konvencijose ir SEAKĮ, KET nėra tokios sąvokos kaip „dviračių pervaža“. SEAKĮ apibūdinamos sąvokos: „dviračių takas“, „dviračių juosta“.

Taip pat atkreiptinas dėmesys į tai, kad Ministerijos atstovai Vyriausybės Peticijų komisijos posėdyje pasisakė: „Atkreiptas dėmesys, kad Kelių eismo konvencija [...] nenumato galimybės dviratininkams važiuoti per pėsčiųjų perėją (*taip pat ir pėstiesiems eiti per dviračių pervažą*)“ (pažymos 5.6.11 punktas). Pažymėtina, kad Kelių eismo konvencijos 20 straipsnyje (pažymos 6.2.4 punktas) nurodyta, kad „*pėstieji gali eiti dviračių taku, jeigu jis yra ir jeigu tai leidžia eismo intensyvumas, tačiau taip, kad netrukdytų dviračių ir mopėdų eismui*“. Bet, vadovaujantis SEAKĮ 15 straipsniu, pėstiesiems draudžiama eiti dviračių takais ir jokios išimtys nenumatomos.

10. Apibendrinus pateiktas išvadas, konstatuotina, kad Ministerija pagal kompetenciją teikė Pareiškėjui atsakymus į jo visus prašymus, tačiau netiksliai aiškino teisės aktų nuostatas, raštuose vartojo netikslias sąvokas, nepateikė aiškaus atsakymo dėl Pareiškėjo kompromisinių siūlymų, kas galimai ir sukėlė Pareiškėjo pasipiktinimą Ministerijos pareigūnų veiksmais (neveikimu).

„Viešojo administravimo subjektų veiksmai turi būti aiškūs, nedviprasmiški. Viešojoje teisėje veikiančios įstatymo viršenybės ir teisinio apibrėžtumo principai lemia tai, kad visi viešojo administravimo subjektai turi tik tokius įgalinimus, kurie jiems yra suteikti konkrečiomis teisės aktų nuostatomis, plečiamas valdymo institucijų kompetencijos aiškinimas yra Priimant sprendimą dėl konkretaus prašymo (arba kitokio pobūdžio kreipimosi, nepriklausomai nuo tokio dokumento formos) turi būti veikiama paisant pagrindiniame šalies įstatyme – Konstitucijoje – įtvirtinto, atkartojamo ir Viešojo administravimo įstatyme, principo, kad valdžios įstaigos tarnauja žmonėms“ (pažymos 8.4 punktas).

„Valdžios institucijos, siekdamos įgyvendinti gero viešojo administravimo principą, užtikrinti žmogaus teisių ir laisvių bei privataus asmens, kaip silpnesnės santykio su viešąja administracija šalies, apsaugą, privalo bet kurioje situacijoje vadovautis fundamentaliais protingumo, teisingumo, sąžiningumo principais, o sprendimų priėmimo metu atsižvelgti į susiklosčiusių faktinių aplinkybių visumą (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2014 m. kovo 4 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-385/2014, 2017 m. balandžio 10 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-322-552/2017)“ (pažymos 8.3 punktas).

Pažymėtina ir tai, jog viešojo administravimo institucijų veikla turi būti organizuojama taip, kad asmenims (pareiškėjams), kurie kreipiasi į šias institucijas, nekiltų abejonių dėl institucijos nešališkumo ir objektyvumo.

Pareiškėjo skundas pripažintinas pagrįstu.

Vadovaujantis Seimo kontrolierių veiklos nešališkumo, teisingumo bei proporcingumo principais, svarbu paminėti aplinkybę, kad Pareiškėjas dažnai rašė prašymus, komentavo / vertino iš Ministerijos gautus atsakymus, teikė pasiūlymus, nurodė savo pastabas, pakartotinai nurodydavo tas pačias aplinkybes, teikė savo nuomonę dėl teisės aktų nuostatų, taigi, manytina, Ministerijos pareigūnams buvo sudėtinga nepraleisti kurio nors Pareiškėjo klausimo, siūlymo arba nuomonės ir pateikti labai konkrečius atsakymus. Pareiškėjui susidarė (arba susidaro) įspūdis, kad į jo klausimus galbūt neatsakyta, jo lūkesčiai nepatenkinti. Pareiškėjas, jeigu, jo nuomone, atsakymai buvo netinkami, galėjo juos skųsti administraciniam teismui, tačiau jis šia teise nepasinaudojo, nors atsakymuose apskundimo tvarka buvo aiškiai nurodyta.

11. Vadovaujantis Seimo kontrolierių įstatymo 19² straipsnio nuostatomis, Seimo kontrolierių įstaiga yra nacionalinė žmogaus teisių institucija (NŽTI). *Svarbiausi NŽTI tikslai* – pasisakyti įvairiais žmogaus teisių klausimais ir, bendradarbiaujant su visuomene, kelti aktualias žmogaus teisių problemas, atlikti kitas pagrindines NŽTI funkcijas, apibrėžtas JT Generalinės Asamblėjos priimtoje rezoliucijoje.

Teisėkūros principais vadinami tam tikri imperatyvūs reikalavimai, keliami teisėkūroje dalyvaujantiems subjektams, siekiant sukurti vientisą, nuoseklią, darnią ir veiksmingą teisės sistemą.

Pagal Teisėkūros pagrindų įstatymo nuostatas, teisėkūroje vadovaujamosi šiais principais: *pagarbos asmens teisėms ir laisvėms* – reiškiančiu, kad teisės aktų nuostatos turi užtikrinti ir negali paneigti Konstitucijoje, Europos Sąjungos teisės aktuose, Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse, Lietuvos Respublikos įstatymuose ir kituose teisės aktuose nustatytų asmens teisių ir laisvių, teisėtų interesų; *efektyvumo* – reiškiančiu, kad rengiant teisės akto projektą turi būti įvertinamos visos galimos teisinio reguliavimo alternatyvos ir pasirenkama geriausia iš jų, teisės akte turi būti įtvirtinamos veiksmingiausiai ir ekonomiškiausiai teisinio reguliavimo tikslą leisiančios pasiekti priemonės, turi būti skelbiami ir įvertinami dėl teisinio reguliavimo gauti pasiūlymai, o teisėkūros veiksmai atliekami per protingus terminus; *aiškumo* – reiškiančiu, kad teisės aktuose nustatytas teisinis reguliavimas turi būti logiškas, nuoseklus, glaustas, suprantamas, tikslus, aiškus ir nedviprasmiškas.

Konstitucinio Teismo 2004-12-13 nutarime konstatuota: „Konstitucinis teisinės valstybės principas suponuoja įvairius reikalavimus įstatymų leidėjui, kitiems teisėkūros subjektams: teisėkūros subjektai teisės aktus gali leisti tik neviršydami savo įgaliojimų; teisės aktuose nustatyti reikalavimai turi būti grindžiami bendro pobūdžio nuostatomis (teisės normomis ir principais), kurias įmanoma taikyti visiems numatytiems atitinkamų teisinių santykių subjektams; diferencijuotas teisinis reguliavimas turi būti grindžiamas tik atitinkamais teisės aktais reguliuojamų visuomeninių santykių subjektų padėties objektyviais skirtumais; kad teisinių santykių subjektai galėtų žinoti, ko iš jų reikalauja teisė, teisės normos turi būti nustatomos iš anksto, teisės aktai turi būti oficialiai skelbiami, jie turi būti vieši ir prieinami; įstatymuose ir kituose teisės aktuose nustatytas teisinis reguliavimas turi būti *aiškus, suprantamas, neprieštaringas, teisės aktų formuluotės turi būti tikslios*.“

Seimo kontrolieriaus nuomone, Ministerija, kuri yra teisėkūros subjektas (vienas iš daugelio), formuojantis valstybės politiką visų rūšių transporto saugaus eismo srityje, organizuojantis, koordinuojantis ir kontroliuojantis jos įgyvendinimą, pagal kompetenciją privalo imtis priemonių, kad teisinių santykių subjektams (nagrinėjamu atveju – eismo dalyviams: pėstiesiems, dviratininkams, automobilių vairuotojams) nekiltų abejonių dėl teisinio reguliavimo, rengiant teisės aktus ir vadovaujantis asmenų lygybės principu būtų įvertintos visos galimos teisinio reguliavimo alternatyvos ir pasirenkamas geriausias iš jų. Pažymėtina, kad eismo saugumas gali būti užtikrinamas ne tik reguliuojant ir kontroliuojant juridinių ir fizinių asmenų veiklą eismo saugumo užtikrinimo srityje, priimant eismo saugumo užtikrinimą reglamentuojančius teisės aktus, bet ir šviečiant bei mokant eismo dalyvius ir specialistus, kad eismo dalyvių elgesys grindžiamas savitarpio pagarba ir atsargumu, skatinant saugių ir aplinką tausojančių transporto priemonių įsigijimą ir naudojimą.

„Valstybės tarnyba turi veikti paklusdama tik Konstitucijai ir teisei. Valstybės tarnautojai turi nepiktnaudžiauti jiems nustatytais galiomis, nepažeisti teisės aktų reikalavimų. Konstitucinis Teismas 2000-06-30 nutarime konstatavo, kad valstybės institucijos, pareigūnai turi saugoti, ginti žmogaus teises ir laisves; ypač svarbu, kad, vykdydami jiems patikėtas funkcijas, jie patys nepažeistų žmogaus teisių ir laisvių [...]. [...] Konstitucinis Teismas 2004-07-01 nutarime ir 2004-11-05 išvadoje konstatavo, kad *Konstitucijoje yra įtvirtintas atsakingo valdymo principas. Valdžios atsakomybė visuomenei – teisinės valstybės principas, kuris įtvirtintas Konstitucijoje nustačius, kad valdžios įstaigos tarnauja žmonėms*.“

12. Atkreiptinas Pareiškėjo dėmesys, kad, vadovaujantis Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 5 straipsnio 1 dalimi, kiekvienas suinteresuotas asmuo turi teisę įstatymų nustatyta tvarka kreiptis į teismą, kad būtų apginta pažeista ar ginčijama jo teisė arba įstatymų saugomas interesas.

Kasacinis teismas yra išaiškinęs (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartys: 2009 m. vasario 2 d., Nr. 3K-3-25/2009, 2009 m. birželio 8 d., Nr. 3K-3-252/2009):

„Lietuvos Respublikos Konstitucijos 30 straipsnyje įtvirtintos asmens teisės kreiptis į teismą įgyvendinimo procesinė tvarka ir sąlygos yra nustatytos specialiuosiuose įstatymuose, ir tam, kad ši teisė būtų įgyvendinta tinkamai, šios tvarkos būtina laikytis. Konstitucines nuostatas konkretizuoja ir detalizuoja civiliniai, baudžiamieji ir administraciniai (tiek procesiniai, tiek tam tikru aspektu ir

materialiniai) įstatymai, konkrečiai civiliniame procese – CPK 5 straipsnio 1 dalis. Pagal šią proceso teisės normą teisę į teisminę gynybą turi asmuo, kurio teisė ar įstatymų saugomas interesas yra pažeisti ar ginčijami. Joje numatyta ne bet kurio, o suinteresuoto asmens teisė kreiptis į teismą. Be to, pagal šią teisės normą suinteresuotas asmuo turi teisę kreiptis į teismą ne bet kokia, o būtent įstatymų nustatyta tvarka. Šia blanketine teisės norma įstatymų leidėjas įtvirtino galimybę suinteresuotų asmenų teisę kreiptis į teismą reglamentuoti ir kitais įstatymais (CPK 1 straipsnio 2 dalis). Pagal CPK 2 ir 5 straipsnius teisminė gynyba taikoma tiems asmenims, kurie įrodo, kad jų teisės ir teisėti interesai pažeidžiami.“

SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAS

13. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius nusprendžia

X skundą dėl Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos pareigūnų veiksmų (neveikimo) pripažinti pagrįstu.

SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJOS

14. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 17 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius rekomenduoja *Lietuvos Respublikos susisiekimo ministrui* atkreipti dėmesį į pažymos išvadas ir:

14.1. imtis priemonių, kad teisės aktai ir administraciniai sprendimai būtų priimami vadovaujantis teisinės valstybės principu „valdžios įstaigos tarnauja žmonėms“, teisėkūros principais – efektyvumo, pagarbos asmens teisėms ir laisvėms, būtų aiškūs, suprantami, neprieštaringi, teisės aktų formuluotės būtų tikslios;

14.2. imtis teisinių ir organizacinių priemonių, kad pareigūnai, išsakydami (pateikdami) Ministerijos poziciją (nuomonę), tiksliai aiškintų teisės aktų nuostatas, atsakymus į asmenų prašymus parengtų atsižvelgę į jų turinį.

Prašytume apie rekomendacijų nagrinėjimo rezultatus Seimo kontrolierių ir Pareiškėją informuoti Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta tvarka, t. y., **ne vėliau kaip per 30 dienų nuo siūlymo (rekomendacijos) gavimo dienos.**

Seimo kontrolierius

Augustinas Normantas